

Militär trafiksäkerhet

SäkI Trf 10

Militär trafiksäkerhet , Säkerhetsinstruktion för vapen och ammunition med mera (SäKI) 2010-års utgåva enligt nedan, fastställs för tillämpning inom Försvarsmakten från och med 2010-07-01.

M7739-351068 SäKI Trf 2010, militär trafiksäkerhet.

Från samma tidpunkt upphävs SäKI 2008 enligt nedan

M7739-351021 SäKI Trf 08. Fastställd med HKV 2007-10-25, 14 990:76315.

Beslut i ärendet har fattats av överste Anders Emanuelson varvid föredragande har varit överstelöjtnant Tomas Kryhl.

Anders Emanuelson

Tomas Kryhl

© **2010 Försvarsmakten** , Stockholm

Tryckeri: Arkitektkopia, Växjö 2009

Boken är publicerad i samarbete med **Citec Information AB**

Sakavdelningar: Försvarsmaktens Marksäkerhetsinspektion och FMLOG VSS avddir Rolf Andersson

Redaktör: Roger Tiensuu

M7739-351068 SäKI Trf 2010

Central lagerhållning: Försvarets bok- och blankettförråd

Innehållsförteckning

Inledning	9
1 Grunder	11
Allmänt	11
2 Ansvar	13
Central nivå	13
Lokal nivå	14
Enskilda	15
Körtider och vilotider	19
3 Förarprovare	23
Militär trafikinspektör	23
Militär trafiklärare	25
Motorinstruktör	26
Specialinstruktör	27
4 Behörighet	29
Körkort	29
Förarbevis	30
Regler och villkor	30
Utbildning och prov	38
5 Militär vägtrafikkontroll	43
Allmänt	43
Genomförande	44
6 Utrustning	47
Allmänt	47
7 Körning på väg och i terräng	51
Körning med avskärmad eller släckt belysning under mörker	51
Fordonsbelysning	54
Vägar och axeltryck	55
Trafikregler vid förband med fordon	58

Åtgärder vid huvudled	58
Omkörning	61
Stannande, parkering och backning	61
Breda fordon	62
Reflexer på fordon	64
Fordonslast	65
Hastighetsbestämmelser	66
Körning i terräng	67
8 Transport av personal	69
Grunder	69
Lastbilar, släpfordon och personaltransportfordon	70
Tolkning	72
9 Åtgärder vid olycka eller tillbud	77
10 Beslutade undantag för förbandschefs	
tillämpning	79
Vid utbildning och övning	79
Vid insats i operationsområdet	79

Inledning

Inledning till SäkI-serien återfinns i *SäkI G*.

SäkI Trf riktar sig till alla som använder fordon brukade av Försvarsmakten.

Bestämmelser för körning med bandgående stridsfordon framgår av *SäkI Fordon, kapitel 2*.

SäkI-seriens indelning framgår av pärmens insida.

1 Grunder

Allmänt

1. Trafikförfattningar. Den civila trafiklagstiftningen gäller med vissa undantag. Dessa undantag återfinns i *Militärtrafikförordningen SFS 2009:212 (MTrF)*. I denna förordning regleras också vilka undantag Försvarsmakten får meddela föreskrifter om. Föreskrifter som meddelats med stöd av förordningen meddelas i *SäKI Trf*.

SäKI Trf meddelar även anvisningar för utbildning, förordnanden, förarprovning och kompetensområden. Dessa anvisningar redovisas i *Utbildningsreglemente motortjänst (UtbR Motortjänst)*.

Militära trafikankvisningsmärken ska användas enligt bestämmelser i *Trafikreglemente för Försvarsmakten (TrfR)*.

2. Tillämpning av SäKI Trafik. *SäKI Trf* tillämpas vid nyttjande av fordon inom Försvarsmakten. Vad som sägs i fråga om ansvar för trafiksäkerheten och om förarbevis m m gäller vid all verksamhet som inte är militär operation.

Vid militär övning där annan myndighet deltar bör *SäKI Trf* tillämpas om övningen leds av Försvarsmakten. För utländska förband, se *SäKI G kap 1*.

3. Tillämpning av Säkl Trafik inom FMLOG. FMLOG tillämpar civila behörighetsbestämmelser. Därutöver genomförs tilläggsutbildning enligt FMLOG trafiksäkerhetsplan. Utbildningen anpassas till elevens kompetens. HKV/SÄKINSP beslutar vilka förarkompetenser som krävs för specialfordon och minibuss.

Vid vägtransporter som genomförs av FMLOG ska kör- och vilotidsbestämmelser enligt civila bestämmelser tillämpas.

4. Militär operation. De särskilda trafikbestämmelser som gäller vid en militär operation återfinns i *MTrF*. Dessa får tillämpas endast då ÖB eller C INSATS beslutat att verksamheten är en militär operation.

5. Fred, insats och krig. De olika verksamheter som anges (övning, militär operation, övningskörning, körkorts-/förarbevisutbildning och övrig verksamhet) kan förekomma såväl i fred som under höjd beredskap samt i insats och krig.

6. Begrepp. Förklaringarna av de begrepp/beteckningar som används i boken och i övrigt inom Försvarmakten framgår i *MTrF*.

2 Ansvar

1. Syfte. Trafiksäkerhetsarbetet inom Försvarmakten syftar till att säkerställa att ingen dödas eller skadas svårt i trafiken. Kraftsamling ska ske till det förebyggande arbetet syftande till att minska sannolikheten för och konsekvenser av olyckor, både i tjänsten och på fritiden.

Central nivå

2. Företrädare för trafiksäkerheten. TrängR, FM Trafiksäkerhetschef och FMLOG VSS stödjer HKV avseende trafiksäkerhetsarbetet inom Försvarmakten.

Chefen TrängR utövar med stöd av FM Trafiksäkerhetschef, FM Motorskola, Göta ingenjöreregemente (Ing 2), Markstridskolan (MSS) och Försvarmaktens Tekniska Skola (FM TS) funktionsansvar för trafiksäkerhet och motortjänst.

3. Trängregementet. Trängregementet (TrängR)/Försvarmaktens Motorskola (FM MotorS) ansvarar för utbildning och förordnar

- militär trafiklärare
- motorinstruktörer
- instruktörer för hjulgående stridsfordon, motorcykel, bandvagn, bärgning hjulfordon, terränghjuling, lätt terrängvagn och snöskoter.

FM Motorskola samråder med Transportstyrelsen om utbildning och förordnande till militär trafikinspektör.

4. Göta ingenjöreregemente. Göta ingenjöreregemente (Ing 2) ansvarar för utbildning och förordnar instruktörer för minröjningsfordon/maskiner, dumper, ingenjörbandvagn, brobandvagn, hjultraktor, teleskoplastare och motorredskap.

5. Markstridsskolan. Markstridsskolan (MSS) ansvarar för utbildning och förordnar förarprövare och instruktörer för bandgående stridsfordon.

6. Försvarsmaktens Tekniska Skola. Försvarsmaktens Tekniska Skola (FMTS) ansvarar för utbildning och förordnar instruktör för fälthållningsmaskiner.

Lokal nivå

7. Trafiksäkerhetsarbetets bedrivande. Försvarsmaktens förband ansvarar för att verksamheten bedrivs på ett trafiksäkert sätt och enligt arbetsmiljölagens intentioner. De ska planera och genomföra alla de åtgärder som krävs för utbildning, information och kontroll samt i övrigt bedriva ett riskförebyggande trafiksäkerhetsarbete.

Inför varje utbildningsår ska alla förband göra en handlingsplan för att bedriva ett systematiskt trafiksäkerhetsarbete som främjar trafiksäkerheten vid förbandet enligt anvisningar i *Handbok Trafiksäkerhet*. Åtgärder ska finnas förtecknade i uppgiftsform i den lokala handlingsplanen.

8. Trafiksäkerhetschef. Varje förbandschef ska utse en trafiksäkerhetschef och vid behov ställföreträdare. Trafiksäkerhetschefen samordnar trafiksäkerhetsarbetet vid förbandet.

Trafiksäkerhetschef bör vara militär trafikinspektör.

Varje förband/skola ska före den 1 december årligen insända en aktuell förteckning till TrängR över trafiksäkerhetschefer och ställföreträdare.

9. Förbandets fordon. Hur fordonen som tillhör/disponeras av förbandet får och ska användas regleras i förbandets arbetsordning eller motsvarande.

Enskilda

10. Chef. Chef

- för avdelning med fordon ska före körning och över tiden (låta) kontrollera varje förarens körförmåga utgående från stridsvärde.
- ska förvissa sig om att förarens viloläge är tillräckligt och att dennes stridsvärde är gott.
- eller den som ska planera och/eller har att besluta om körning ska alltid förvissa sig om att förarnas viloläge är tillräckligt och att dessa inte är trötta, samt iaktta grundbestämmelser enligt *mom 21*.
- ska alltid respektera förare eller avlösare som anmäler att denne är olämplig som förare på grund av trötthet.

Chef ska dessutom

- beordra raster och förarbyten
- avbryta körning som inte är trafiksäker
- (låta) kontrollera transporterad och tolkad personals stridsvärde
- vid behov instruera och sätta ut trafikpost och/eller trafikvarnare
- utse fordonschefer om inte förbandets indelning klart utvisar vilka som har den (tillika-)befattningen.

11. Fordonschef. En fordonschef är chef för fordonets besättning. Om inte en fordonschef är utsedd eller inte ingår i besättningen enligt stående indelning, är föraren fordonschef. Om annat befälsförhållande inte angivits, för fordonschefen befälet över transporterad eller tolkande personal.

På stridsfordon och pansarterrängbil är vagnschefen tillika fordonschef.

Fordonschefen är ansvarig för säkerheten på och i fordonet och ska därför kontrollera säkerhetsåtgärder, t ex att säkra last, när uppsittning och avsittning ska göras, påtagning av bilbälten, när fordonet ska stannas och var det ska ställas upp/parkeras.

Fordonschefen ska

- kontrollera förarens stridsvärde, vakenhet och trötthet under körningen enligt krav i *mom 21–23*
- avbryta och förbjuda körning som inte är trafiksäker
- vid behov beordra förarbyte
- vid behov beordra raster
- vid behov utse flakchef samt eventuell tolkvarnare
- varna transporterad personal innan hinder passeras
- rapportera brister gällande trafiksäkerheten till chefen för fordonskolonnen.

Om fordonschef inte är utsedd, ska passagerare närmast föraren övervaka förarens vakenhet och trötthet.

12. Förare. Föraren är ansvarig för att fordonet med eller utan passagerare och eventuell last är trafiksäkert och att fordonet framförs på ett trafiksäkert sätt.

Föraren

- är fordonschef om sådan inte är utsedd
- ska följa reglerna i *mom 21* angående vila och körpassens längd
- ska omedelbart anmäla förhållanden som gör denne olämplig som förare, t ex trötthet eller sjukdom
- ska utan order omedelbart avbryta körning som inte är trafiksäker.

Vid transport av stridsfordon är vagnchefen ansvarig för att fordonet är i transportdugligt skick vid lastningen.

13. Flakchef. En flakchef ska se till att transport av personal på flak och släpfordon sker enligt reglerna för sådan transport (se *kapitel 8*) samt att trafiksäkerheten inte äventyras.

Vid behov ska flakchefen vidarebefordra kommandon och varningar från fordonschefen och varnaren.

14. Ledare/backvarnare. Vid framförande av fordon har ledare/backvarnare till uppgift att med hjälp av tecken eller muntliga anvisningar stödja föraren där föraren inte vid framförandet själv kan kontrollera vägen/terrängen. Ledaren ska befinna sig på sådan plats varifrån aktuell väg/terräng kan överblickas och anvisningar kan ges till föraren, se även *Säkl Fordon, kapitel 2*.

Föraren har till uppgift att med stöd av ledaren/backvarnarens anvisningar framföra fordonet. Förare får därefter göra en bedömning om stödet är tillräckligt, om så inte är fallet måste föraren gå ut för att själv förvissa sig om vägen/terrängens utseende. Om detta inte är tillfyllest måste föraren avbryta framförandet.

15. Tolkvarnare. En tolkvarnare ska hålla samband mellan föraren och tolklaget. Tolkvarnaren varnar de tolkande vid fara, hinder och skarp kurva enligt de regler som framgår av *kapitel 8*.

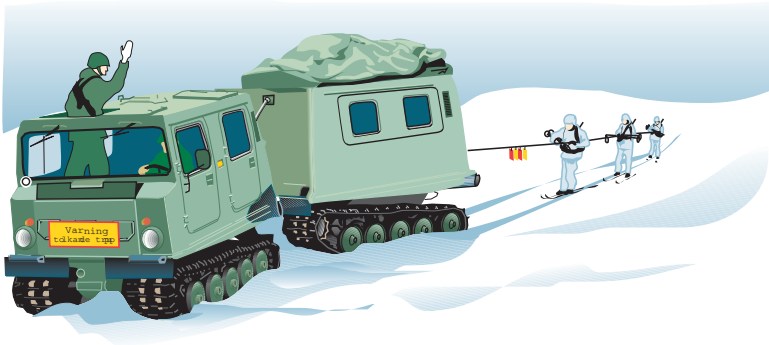

Bild 2: 1 Exempel på tolkvarnarens placering

16. Trafikpost. En trafikpost har rätt att övervaka eller dirigera trafik.

Trafikdirigering får endast utföras av polis eller trafikpost och används när trafiksäkerheten kräver det eller för att underlätta framkomligheten för militära fordon. Trafikdirigeringen ska ske enligt *Trafikreglemente för Försvarsmakten (TrfR)*.

17. Trafikposts förordnande. Som trafikpost får förordnas: militärpolis, trafiksoldat och instruktör i polis- eller trafiktjänst vid militärpolis- eller trafikförband eller annan befattningshavare med motsvarande utbildning.

Förordnandet sker i form av ett skriftligt förordnandebevis, vars giltighet får sättas till högst 5 år. Förordnandebevis ska utfärdas av förbandschef/motsvarande. Förordnandebevis och personlig legitimation ska medföras vid tjänsteutövning.

Förnyelse av förordnandebevis får ske utan fortbildning om kompetensen vidmakthålls under bemyndigandetiden.

Trafikpost som övervakar och ger anvisningar för trafik ska använda trafikväst.

FÖRORDNANDEBEVIS	
Jämlikt 8 kap. 1 § Militärtrafikförordningen (2009:212) är;	
.....	
Personnummer samt för- och efternamn	
i tjänsten förordnad att övervaka och ge anvisningar för trafik.	
Förordnande giltigt t.o.m.	
(Stämpel)	
.....	
Förbandschef/Motsvarande	

Bild 2: 2 Exempel på formulär för förordnandebevis

18. Trafikvarnare. En trafikvarnare ska uppehålla sig vid sidan av vägen och varna genom att hålla upp en varningstriangel mot de fordon som närmar sig platsen. Trafikvarnare får ingripa i trafiken endast för att förhindra eller begränsa en olycka.

Trafikvarnare ska stå så långt från väganslutning eller hinder att en varnad trafikant hinner stanna om det behövs. Inom tätbebyggt område är lämpligt avstånd 50–100 m och utanför sådant område ska avståndet vara 150–250 m.

Innan trafikvarnaren sätts ut ska denne instrueras om sin uppgift. Vid mörker eller nedsatt sikt ska trafikvarnaren utrustas med en lampa som kan visa rött sken.

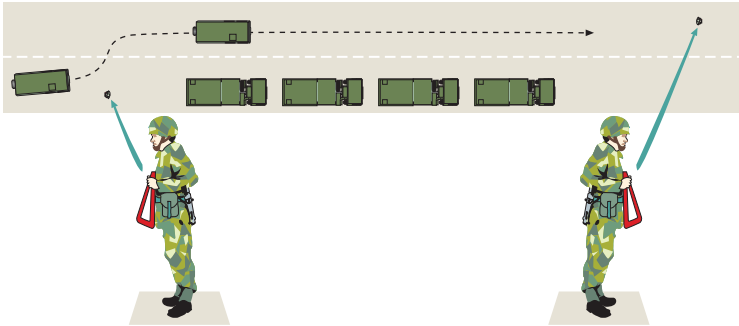

Bild 2: 3 Exempel på trafikvarnarens placering

Körtider och vilotider

19. Särskilda riskfaktorer vid körning med fordon. Vid planering av kör- och vilotider samt vid särskilt stridsdygn ska hänsyn tas till följande riskfaktorer

- förarnas utbildningsnivå och stridsvärde
- vägarnas karaktär (raka, monotona vägar i kombination med låga marschhastigheter ger ökad sömnhet och olycksrisk)
- sikt-, väderleks-, trafikförhållanden och väglag
- fordonens beskaffenhet och kondition
- transporterad och tolkande personals utbildningsnivå och stridsvärde.

20. Regler för kör- och vilotider. De generella reglerna framgår av mom 21. Då övningen genomförs som särskilt stridsdygn ska i stället reglerna i mom 23 tillämpas. Särskilda riskfaktorer att beakta framgår av mom 19.

Bakgrund för de generella reglerna återfinns i utbildningspaketet "Sömn och Vakenhet".

21. Grundbestämmelser. Tidkort ska föras av samtlig personal som framför eller ska framföra fordon vid övning som varar längre än ett dygn. Tidkortet ska medföras under färd.

- Vid övningar ska förare som framför fordon ha minst 6 timmar sammanhängande vila per 24-timmars period. Alternativt kan ”uppdelad dygnsvila” användas. Vilotiden ska då delas upp i två pass. Ett pass om minst 3 timmar och ett pass om minst 5 timmar, totalt minst 8 timmar. Det längsta passet, om minst 5 timmar, ska förläggas i tidperioden 22.00–08.00. Efter erhållen 6 timmars (alternativt 8 timmars) vila, påbörjas alltid en ny 24-timmars period.

Vilotiden bör till sin huvuddel utgöras av sömn varför det i vilotiden inte får inräknas tid som ägnas åt annan verksamhet t ex post- eller eldposttjänst.

- Då övning ska genomföras under längre tid än ett dygn bör permisjonsförbud gälla natten innan övningen i syfte att säkerställa tillräckligt viloläge.
- Körpass med en varaktighet om två timmar eller mer får under tidperioden 02.00 – 06.00 endast utföras av förare som har erhållit en sammanhängande vila om 6 timmar inom den 12 timmarsperiod som föregått körpasset.
- Övningar som är längre än ett dygn bör avslutas med ett återhämtningsmoment, där alla kan vila minst 8 timmar natten före kommande helgedighet eller motsvarande. Personal som vid ledighetsresa ska framföra fordon ska beredas 8 timmars vila natten före ledigheten.
- Ett körpass får inte vara mer än 4 timmar och 30 minuter i en följd. Efter ett sådant körpass ska föraren ta en sammanhängande rast om minst 45 minuter. Denna rast får bytas ut mot två raster, en om minst 15 minuter, följt av en om minst 30 minuter, fördelade över körpasset. Rasten om 30 minuter ska ligga sist av de två rasterna när dessa är fördelade över körpasset. För att motverka eventuell sömnhet bör alternativet 45 minuters rast användas för att ge föraren tillfälle till 20-30 minuters minisömn (tupplur) samt 15 minuter för uppvaknande.
- Vid genomförande av övningar med stridsfordonsförband inom övningsfält/övningsområde får avvikelser från bestämmelser avseende körpassets längd (4 h 30 min) samt raster (45 resp 15/30 min) göras för stridsfordonsförare, förbandsinstruktörer och säkerhetspersonal vid stridsfordonsförbandet. Dessa ska i stället systematiskt tillvarata

möjligheten till vila och minisömn vid stridspauser och vid uppehåll i övningen.

Chefer ska kontrollera att möjligheter till vila och minisömn vid stridspauser och vid uppehåll i övningen tillvaratas.

22. Avvikelse från grundbestämmelser. Om det vid den fortlöpande riskanalysen framkommer att reglerna om dygnsvila enligt *mom 21* är på väg att överskridas får, i nedanstående tre situationer, avvikelse i undantagsfall göras enligt följande bestämmelse.

Efter det att föraren har fått en minisömn (tupplur) får föraren framföra fordon under en tvåtimmarsperiod. Efter sådan tvåtimmarsperiod ska föraren, för att få framföra fordon, ha minst 6 timmars sammanhängande vila alternativt 3+5 timmars vila enligt så kallad ”uppdelad dygnsvila”.

Situationer i vilka avvikelse i undantagsfall får göras för att

- avsluta verksamhet där risker kan uppstå om verksamheten avbryts omedelbart
- flytta fordon/förband till en plats för återhämtning/vila
- slutföra verksamhet på en stationär arbetsplats som kan avspärras från obehörig fordonstrafik.

Avvikelser får endast göras efter särskilt beslut av lägst kompanichef eller av denne utsedd.

23. Bestämmelser vid genomförande av särskilt stridsdygn.

Allmänt

Särskilt stridsdygn får endast genomföras inom övningsfält eller övningsområde som är avspärrat. Härvid gäller nedanstående.

Område inom vilket övningen bedrivs ska benämnas som farligt område enligt *SäKI G, kapitel 8*. Avspärrning ska ske på ett sådant sätt att obehörig fordonstrafik förhindras tillträde till området. Övriga bestämmelser som är knutna till begreppet farligt område enligt *SäKI G, kapitel 8* ska beaktas.

Särskilda bestämmelser

- Särskilt stridsdygn får bedrivas under högst 24 timmar.
- Särskilt stridsdygn ska föregås av 8 timmar sammanhängande vila för förare.
- Under särskilt stridsdygn ska i tidsperioden 02.00-06.00 begränsningar i vakenhetsnivå på grund av lång vakentidslängd, särskilt beaktas och motverkas.
- Övningsledare ska besluta och skriftligt dokumentera vilken personal och vilka enheter som ska delta i det särskilda stridsdygnet och som därvid får vistas inom det farliga området.

För personal och enheter som lämnar det avspärrade området gäller de grundläggande kör- och vilotidsbestämmelserna enligt *mom 21*.

- Personal och enheter som är grupperade utanför det avspärrade området och som understödjer förband som genomför särskilt stridsdygn får, inom det avspärrade området, endast färdas på angivna vägar. De i *mom 21* angivna grundläggande kör- och vilotidsbestämmelserna ska följas. Övningsledare ska skriftligt dokumentera samt delge bestämmelser för reglering av dessa enheters in- och utpassering.
- Efter genomfört särskilt stridsdygn ska förare ha minst 6 timmars sammanhängande vila före nästa körpass. Förare ska därutöver ha 8 timmar sammanhängande vila påföljande natt i tidsperioden 21.00-08.00.

3 Förrarprövare

Militär trafikinspektör

1. Militär trafikinspektör. Vid de förband som utfärdar förrarbevis ska det finnas en militär trafikinspektör som kvalitetssäkrar förrarproven. Finns det flera trafikinspektörer vid förbandet ska en av dessa åläggas uppgiften och benämnas därvid *förste militäre trafikinspektör*.

2. Förordnande. Militär trafikinspektör förordnas av Transportstyrelsen. Förordnas som militär trafikinspektör kan endast den som genomgått kurs för detta med godkänt resultat samt är anställd i Försvarsmakten. Avtal om anställning ska kunna uppvisas på begäran.

Förordnandet att förrätta prov för körkort löper på tre år, därefter krävs ny fortbildning.

3. Avförordnande. När en person inte längre tjänstgör som militär trafikinspektör, eller visat sig olämplig *ska förordnandet omgående upphävas*. Begäran om avförordnande sänds till TrängR/FM MotorS av det förband där den militäre trafikinspektören tjänstgör.

4. Behörighet. Militär trafikinspektör, som förordnats av Transportstyrelsen/Vägverket, får förrätta prov för körkort enligt Vägverkets bestämmelser. Dessutom får militär trafikinspektör förrätta prov för förrarbevis enligt 4:34.

Förordnandet att förrätta prov för körkort gäller endast för tillsvidareanställda, tidsbegränsat anställda och aspiranter inom Försvarsmakten, värnpliktiga, hemvärnets personal samt medlemmar i frivilliga försvarsorganisationer.

5. Vidmakthållande av kompetens att förrätta förräddare för körkort. I syfte att vidmakthålla kompetensen ska militär trafikinspektör genomföra fortbildning enligt *VVFS 2005:106* eller annan av C FM MotorS, i samverkan med Transportstyrelsen godkänd utbildning.

Förordnade förnyas efter prövning av C FM MotorS i samråd med Transportstyrelsen dock tidigast sex månader före förordnandeperiodens utgång.

Om möjligt bör dessutom tjänstgöring med handledning ske vid lokalt förräddarekontor under de år som inte fortbildning genomförs. Denna tjänstgöring ska vara inom ramen för ordinarie arbetstidsplanering och ske i samråd med chef för det lokala förräddarekontoret.

6. Utbildning. Kurs för utbildning till militär trafikinspektör anordnas av TrängR/FM MotorS. Utbildningen leds av Transportstyrelsen. Den som tas ut som elev till kurs ska uppfylla de antagningkrav som redovisas i kursplan och publiceras i FMUE kurskatalog.

För utbildning av militär trafikinspektör till behörighet för motorcykel, ska den som tas ut som elev till kurs uppfylla de antagningskrav som redovisas i kursplan och publiceras i FMUE kurskatalog.

Militär trafiklärare

7. Militär trafiklärare. Vid de förband som utfärdar förarbevis ska det finnas så många militära trafiklärare som verksamheten kräver.

8. Förordnande. Militära trafiklärare förordnas för en period om längst fem år. Förordnas som militär trafiklärare kan endast den som genomgått kurs för detta med godkänt resultat.

9. Förnyelse av förordnande. Förordnande för militär trafiklärare förnyas efter genomförd uppdateringskurs på TrängR/FM Motorskola.

10. Avförordnande. När en person inte längre tjänstgör som militär trafiklärare, inte uppfyller kraven enligt *mom 12*, eller visat sig olämplig, ska *förordnandet omgående upphävas*. Begäran om avförordnande sänds in till TrängR/FM MotorS av det förband där den militära trafikläraren tjänstgör.

11. Behörighet. Militär trafiklärare får förrätta prov för förarbevis enligt 4:34.

12. Vidmakthållande av kompetens. Militära trafiklärare ska ges möjligheter att kontinuerligt vidmakthålla sin kompetens.

Militär trafiklärare ska genomgå uppdateringskurs under en vecka vid TrängR/FM MotorS. Utbildningen ska genomföras senast det kalenderår förnyelsen av förordnandet ska ske.

13. Utbildning. Kurs för utbildning till militär trafiklärare anordnas av TrängR/FM MotorS som även ansvarar för kursinnehåll och genomförande.

Den som tas ut som elev till kurs ska uppfylla de antagningskrav som redovisas i kursplan och publiceras i FMUE kurskatalog.

Motorinstruktör

14. Motorinstruktör. Vid de förband som utfärdar förarbevis ska det finnas så många motorinstruktörer som verksamheten kräver.

15. Förordnande. Motorinstruktör förordnas för en period om längst fem år. Förordnas som motorinstruktör kan endast den som genomgått kurs för detta med godkänt resultat.

16. Förnyelse av förordnande. Anmälan om förnyelse av förordnande görs, efter prövning av respektive förband, till TrängR/FM MotorS. Förnyelse får göras tidigast sex månader före förordnandeperiodens utgång.

17. Avförordnande. När en person inte längre tjänstgör som motorinstruktör, eller visat sig olämplig, *ska förordnandet omgående upphävas*. Begäran om avförordnande sänds in till TrängR/FM MotorS av det förband där motorinstruktören tjänstgör.

18. Behörighet. Motorinstruktör får

- ha uppsikt över övningskörning för körkort enligt 4:5
- medverka i utbildning för förarbevis för de fordonsslag för vilka denne har körkort och förarbevis
- förrätta prov för förarbevis enligt 4:34.

19. Vidmakthållande av kompetens. Motorinstruktör ska ges möjligheter att kontinuerligt vidmakthålla sin kompetens.

20. Utbildning. Kurs för utbildning till motorinstruktör anordnas av TrängR/FM MotorS. Den som tas ut som elev till kurs ska uppfylla de antagningskrav som redovisas i kursplan och publiceras i FMUE kurskatalog

Om förband avser genomföra regional kurs ska detta ske i samråd med TrängR/FM MotorS.

Specialinstruktör

21. Specialinstruktör. Vid de förband som utfärdar förarbevis för motorcykel, hjultraktor, specialfordon, arbets- eller fälthållningsmaskiner ska det finnas så många instruktörer som verksamheten kräver.

Förarprovare/instruktör för bandgående stridsfordon se *Säkl Fordon, kapitel 1*.

22. Förordnande. Specialinstruktör förordnas för en period om längst fem år. Förordnas som specialinstruktör kan endast den som genomgått kurs för detta med godkänt resultat.

23. Förnyelse av förordnande. Förordnandet ska efter anmälan av respektive förband förnyas av förordnande förband enligt 2:3–6. Förnyelse får göras tidigast sex månader före förordnandeperiodens utgång.

24. Avförordnande. När en person inte längre tjänstgör som specialinstruktör, eller visat sig olämplig, ska förordnandet omgående upphävas. Begäran om avförordnande sänds in till TrängR/FM MotorS, Ing 2, MSS respektive FMTS av det förband där instruktören tjänstgör.

25. Behörighet. Specialinstruktörer enligt *mom 21* får

- ha uppsikt över övningskörning för körkort enligt 4:5
- medverka i utbildning för förarbevis för de fordonsslag för vilka denne har körkort och förarbevis
- förrätta prov för förarbevis enligt 4:34.

26. Vidmakthållande av kompetens. Specialinstruktör ska ges tillfällen att vidmakthålla sina respektive kompetenser.

27. Utbildning. Kurser för utbildning till specialinstruktörer beordras av HKV. Den som tas ut som elev till kurs ska uppfylla de antagningkrav som redovisas i kursplan och publiceras i FMUE kurskatalog.

- TrängR/FM MotorS ansvarar för kursinnehåll och genomförande av utbildning av instruktör för motorcykel, bandvagn, snöskoter, terränghjuling, lätt terrängvagn, hjulgående stridsfordon och bärgningsbil
- Ing 2 ansvarar för kursinnehåll och genomförande av utbildning av instruktör för minröjningsfordon/maskin, teleskoplastare, ingenjörbandvagn, brobandvagn, dumper, hjultraktor, hjullastare, grävlastare och bandschaktare
- MSS ansvarar för kursinnehåll och genomförande av utbildning av instruktörer för bandgående stridsfordon
- FMST ansvarar för kursinnehåll och genomförande av utbildning av instruktör för fälthållningsmaskiner.

4 Behörighet

Körkort

1. Förarprov för körkort. Varje förband beslutar om vilken personal som ska genomgå utbildning och förarprov för körkort.

Utbildning och prov ska genomföras enligt *Vägverkets föreskrifter*.

Utbildningen ska planeras av militär trafikinspektör, se även 3:4.

2. Frivillig körkortsutbildning. Värnpliktig som på fritid deltagit i frivillig körkortsutbildning (anordnad av förbandet) ska avlägga förarprov vid Vägverket.

3. Återkallat körkort. Anställd i Försvarmakten, vars körkort har återkallats med krav på nytt förarprov, ska avlägga förarprov vid Vägverket.

4. Körkortstillstånd. Personal under grundutbildning, vars körkort är återkallat eller omhändertaget, får delta i körkortsutbildning först när denne fått körkortstillstånd.

5. Övningskörning. Övningskörning ska ske under uppsikt av någon som har militärt förarbevis, körkort och vana samt skicklighet att köra fordon av det slag som övningskörningen avser. Sådan uppsikt får utövas endast av

- a förordnad militär trafikinspektör
- b förordnad militär trafiklärare eller motorinstruktör eller
- c annan person som har fyllt 21 år och sedan minst tre år har körkort för fordon av det slag körningen avser.

6. Övningskörning inom avgränsat militärt område. Övningskörning i samband med utbildning får genomföras inom ett avgränsat militärt område utan att den som har uppsikt över körningen följer med i bilen.

Med avgränsat militärt område menas kasernområde, övningsfält, skjutfält eller annat område avgränsat med staket, grindar, bommar eller vägbockar eller annat område, utmärkt med varningstavlor, med ingen eller ringa civil trafik.

7. Övningskörning utanför avgränsat militärt område. Övningskörning för körkort till *högre körkortsbehörighet* än B utanför ett avgränsat militärt område, utan att den som har uppsikt över körningen följer med i bilen, så kallad kollektiv körutbildning, får endast ske om den övningskörande redan har körkortsbehörighet B och intyg om godkänd grundläggande körutbildning.

8. Övningsfordon. Personbil som används för övningskörning ska vara utrustad med

- dubbelkommando för färdbromsen
- extra invändig backspegel för passagerare i framsätet
- nackskydd för framsätena
- godkända bilbälten av trepunktstyp i framsätena.

Övningsbil och -motorcykel ska ha skylt med texten ”ÖVNINGSKÖR”. Skylten ska ha röd botten med vit text (VVFS 2005:53).

Övningskörning med fordon lastade med farligt gods är inte tillåtet.

Förarbevis

Regler och villkor

9. Förarbevisets innebörd. Förarbevis visar att innehavaren har behörighet att köra och vårda berörd fordonstyp inom Försvarsmakten. I förarbeviset ska även tilläggsutbildningar och eventuella villkor anges. Utbildning och prov framgår av *UtbR Motortjänst*.

Förarbevisets giltighetstid får sättas till högst tio år.

Förarbevis ska medföras vid körning.

10. Krav på förare. Motordrivet fordon som brukas av Försvarsmaktens personal får endast köras av den som har giltigt förarbevis för fordonsslaget och ett körkort som är utfärdat inom EES eller traktorkort.

Tillsvidareanställd militär och civil personal som regelmässigt i tjänsten framför fordon (dock inte buss) som har en totalvikt över 10 ton ska inneha körkort för fordonet enligt civila bestämmelser.

Med regelmässigt menas att det genom muntligt eller skriftlig arbetsbeskrivning (order, uppgift) framgår att vederbörande ska (kommer att) framföra viss typ av fordon.

Tillsvidareanställd militär och civil personal som framför buss ska inneha körkortsbehörighet för fordonet enligt civila bestämmelser.

För fordon vilka civilt kräver körkortsbehörighet C och CE, ska Vägverkets krav på synförmåga uppfyllas.

Militär trafiklärare, motorinstruktör och specialinstruktör som utbildar eller tjänstgör som provförrättare ska inneha körkortsbehörighet för fordonet enligt civila bestämmelser.

11. Körning utan förarbevis. Den som övningskör under formell förutbildning behöver inget förarbevis utan körningen legitimeras av lärarens behörighet.

12. Undantag från kravet på förarbevis. Under förutsättning att föraren har körkortsbehörighet B eller A/A1 (när det gäller motorcykel) gäller följande undantag från kravet på förarbevis.

- a Personbil med en totalvikt av högst 3,5 ton eller lätt lastbil (gäller inte minibuss, terräng- eller specialfordon) får framföras med körkortsbehörighet B under förutsättning att den som normalt ansvarar för fordonet genomför särskild tillsyn på fordonet.
- b Vid fortsättningsutbildning får fordon framföras från utrustningsplatsen till utbildningsplatsen sedan man kontrollerat att föraren har körkort och kan handha fordonet. Kontrollen ska utföras av kompetent person (med körkortsbehörighet som är giltig för fordonstypen) enligt kompanichefs (motsvarande) bestämmande.
- c Av Försvarsmakten anordnad övning/insats där utländska förband eller annan myndighet deltar med personal som har motsvarande förarkompetens och där arbetsgivaransvaret kvarstår på den ordinarie arbetsgivaren får personalen framföra Försvarsmaktens fordon utan svenskt militärt förarbevis. I dessa fall ska ordinarie arbetsgivare (enligt ovan) säkerställa att Försvarsmaktens regler och anvisningar efterlevs. Den som är ansvarig för utlåning av fordon ska säkerställa att föraren har rätt kompetens, minst enligt *mom 15*.

13. Moped. För moped krävs behörighet enligt civila bestämmelser.

14. Förarbevisens omfattning.

Tabell 4: 1 Förarbevis

Pos	Beteckning	Förarbevis gäller för	Anm
1	Pb/Llb	Personbil (inte minibuss) med en totalvikt av högst 3,5 ton och lätt lastbil	
2	Mini-buss	Minibuss, personbil registrerad för fler än fem personer	<i>a</i> alternativt intyg om utbildning enligt <i>UtBR Trafiksäk</i>
3	Lptgb	Lätt personterrängbil (inkluderar även Tgb 11) och personbil (inte minibuss) med en totalvikt av högst 3,5 ton och lätt lastbil med allhjulsdraft och som har extra växellåda eller andra påverkbara hjälpmedel för terrängkörning	<i>a, b</i>
4	Tptgb	Tung personterrängbil (inkluderar även Tgb 13-21) och personbil med en totalvikt över 3,5 ton med allhjulsdraft och som har extra växellåda eller andra påverkbara hjälpmedel för terrängkörning	<i>a, b, c</i>
5	Tlb	Tung lastbil och lastterrängbil	<i>a, b, d</i>
6	Buss	Buss	<i>a, e</i>
7	TsläpK	Tung släpkärra med påskjutsbroms	
8	TsläpT	Tung släpkärra med tryckluftsbroms	samt släpfordon enligt pos 7
9	Påhv	Påhängsvagn	samt släpfordon enligt pos 7 och 8
10	Tsläpv	Tung släpvagn	samt släpfordon enligt pos 7, 8 och 9
11	Mc	Motorcykel	
12	Snöskoter	Snöskoter	
13	Tghjul	Terränghjuling	
14	Ltgv	Lätt terrängvagn	
15	Ttgv	Tung terrängvagn	
16	Hjtrak	Hjultraktor	
17	Teleskoplastare	Teleskoplastare	
18	Bv	Bandvagn	Angiven typ av bandvagn <i>f</i>
19	Mredsk 1	Motorredskap klass 1	Angiven typ av motorredskap <i>f</i>

Pos	Beteckning	Förarbevis gäller för	Anm
20	Mredsk 2	Motorredskap klass 2	Angiven typ av motorredskap <i>f</i>
21	Dumper	Dumper	Angiven typ av dumper <i>f</i>
22	Patgb	Pansarterrängbil	Angiven typ av pansarterrängbil <i>f</i>
23	Specialfordon/maskiner	Andra fordon/maskiner som inte finns upptagna enligt ovan.	Angiven typ av fordon/maskin <i>f</i>

- Samt fordon enligt pos 1.
- Har körning på halt underlag ingått i utbildningen får även fordon enligt pos 2 föras in på förarbeviset.
- Samt fordon enligt pos 3.
- Har utbildningen skett på automatväxlad tung lastbil begränsas behörigheten till villkor automat.
- Även fordon enligt pos 2 får föras in på förarbeviset.
- Typ av fordon anges i digitalt förarprov. För frågor eller införande av nya typer kontaktas administratör för digitalt förarprov, TrängR/FM Motorskola.

15. Förtrogen med fordonet. Den som saknar erfarenhet av ett visst fordon och/eller dess tilläggsutrustning trots att denne har ett giltigt förarbevis för fordonstypen, ska inhämta för uppgiftens krav nödvändig kompetens samt göra sig förtrogen med fordonet och dess specifika egenskaper och dess tilläggsutrustning innan användning.

16. Utfärdande av förarbevis. Förarbevis får utfärdas för tillsvidareanställd civil och militär personal, tidsbegränsat anställda, aspiranter, värnpliktiga, Hemvärnets personal samt medlemmar i frivilliga försvarsorganisationer.

För förarbevis till annan personal krävs dispens. Dispens utfärdas av HKV/SÄKINSP.

Förarbevis utfärdas vid Försvarsmaktens förband av befattningshavare som framgår av arbetsordningen (motsvarande). Provförrättare lämnar uppgift på vilka som genomfört prov med godkänt resultat.

Förare ur FMCK, som kör Försvarsmaktens fordon, ska ha körkortsbehörighet för motorcykel, lägst A1 och förarbevis för fordonet. För övriga

fordon krävs rätt körkortsbehörighet och förarbevis för fordonet. Instruktioner samt befäl som tilldelats ”kårmotorcykel” jämte personal som Hemvärnet behöver av beredskapsskal ska ha förarbevis.

Krigsplacerad förare ur FAK, som kör Försvarens fordon, ska ha rätt körkortsbehörighet och förarbevis för fordonet. För tung standardlastbil, släpfordon (inte terrängsläp) och buss krävs inte förarbevis.

Förare ur SKBR med civila avtal, som kör Försvarens fordon, ska ha rätt körkortsbehörighet och förarbevis för fordonet.

17. Villkor för att få förarbevis. Förarbevis får endast utfärdas till den som genomgått fastställd utbildning och godkänts i prov för förarbevis samt innehar körkort med behörighet enligt *tabell 4:2*. Kraven enligt *tabell 4:2* gäller dessutom den som deltar i utbildning till förarbevis.

Tabell 4:2 Villkor för att få förarbevis

Förarbevis för	Körkort
Fordon i allmänhet	Lägst B-behörighet
Motorcykel/Snöskoter/Terränghjuling	Lägst A1-behörighet
Motorredskap klass I/Terrängvagn	Lägst B-behörighet
Traktor/Motorredskap klass II	Lägst AM-behörighet eller traktorkort
Fordon som civilt kräver C-körkort	C-behörighet, se även <i>mom 10</i> Värnpliktig, C-behörighet alternativt B-behörighet + godkänd syna enligt Vägverkets föreskrifter för behörighet C
Buss	D-behörighet Värnpliktig, D-behörighet alternativt B-behörighet + godkänd syna och hörsel enligt Vägverkets föreskrifter för behörighet D, se även <i>mom 18</i>

a) Synundersökning ska genomföras enligt *mom 21*.

18. Särskilda krav för buss. Övningskörning med buss får endast ske med den som fyllt 19 år.

Utlämnande av förarbevis för buss får ske när den värnpliktige fyllt 20 år.

19. Rangerbevis. För personal som enbart ska lasta eller lossa, och/eller framföra, ett fordon men utan passagerare, inom förråds-, garage- eller verkstadsområde, utfärdas rangerbevis enligt *Utbr Motortjänst*.

Rangerbevis medger *inte* rätt att framföra fordon på väg och/eller terräng, utom vid:

- a körning i direkt anslutning till lastning och lossning om vägen är trafikreglerad av trafikpost eller polis
- b provkörning i samband med reparation, där körningen utförs av fordonsteknisk personal/mekaniker som i övrigt innehar annat förarbevis och körkortsbehörighet för fordonsslaget. Sådan körning får dock inte kombineras med annat uppdrag eller transportuppgift.

20. Uppgifter på förarbeviset. Följande uppgifter ska finnas på ett förarbevis

- att förarbeviset är utfärdat av Forsvarsmakten
- svensk nationalitetssymbol
- giltighetstid
- innehavarens personnummer och namn
- utfärdarens namn och förbandstillhörighet
- vilka fordon som får framföras
- tilläggsutbildningar.

Utfärdare (lokal administratör) av förarbevis ska vara förordnad enligt förbandets arbetsordning.

Förarbevis utformade enligt tidigare regler gäller till dess utgång. Om innebörden i sådant förarbevis ändras innan giltighetstiden gått ut utfärdas nytt förarbevis i digitalt format med samma giltighetstid.

21. Förnyat förarbevis. Innan giltighetstiden gått ut, får ett nytt förarbevis utfärdas om det är styrkt att innehavaren har

- genomfört digitalt prov på civila och militära trafikbestämmelser
- genomgått synundersökning enligt Vägverkets föreskrifter eller om innehavaren fyllt 45 år och har förnyat sin körkortsbehörighet inom det senaste året avseende C, CE, D eller DE.

- för personal som fyllt 45 år och som saknar motsvarande körkortsbehörighet för C, CE, D eller DE gäller utöver synundersökning även hörselkontroll enligt Vägverkets föreskrifter
- upprätthållit de kunskaper och färdigheter som anges på förarbeviset, om detta inte kan styrkas sker kontroll enligt *mom 22*.

Synundersökning får genomföras som

- Synscreening
- Optikerkontroll
- Läkarkontroll.

22. Kontroll vid förnyelse. Om giltighetstiden har gått ut, får ett nytt förarbevis utfärdas om bestämmelserna i *mom 21* uppfylls samt kontroll enligt nedan har skett

- genomfört digitalt prov på civila och militära trafikbestämmelser samt prov för respektive fordonstyper och tilläggsutbildningar
- genomfört körprov för aktuell fordonskategori, gäller dock inte fordon enligt pos 1 och 2, i *tabell 4:1*.

Kontrollen ska genomföras av förordnad provförrättare.

23. Fortsättningsutbildning. Vid inryckning till fortsättningsutbildning enligt *mom 12 alternativ b*, ska kompanichef eller av denne utsedd kontrollera samtliga förarens körkort och förarbevis.

Vid förnyelse av förarbevis vid fortsättningsutbildning tillämpas *mom 21* eller *22*.

24. Återlämning av förarbevis. Om någon får sitt körkort, traktorkort eller civila förarbevis omhändertaget eller återkallat ska det militära förarbeviset omedelbart återlämnas till den organisationsenhet där denne för tillfället tjänstgör.

De nya omständigheterna ska skriftligen inrapporteras till TrängR/FM Motorskola.

Militärt förarbevis återfås i samband med körkorts återlämnande med motsvarande begränsningar. Har militärt förarbevis varit återkallat mer än 12 månader ska nytt förarprov för militärt förarbevis genomföras.

25. Indragning/begränsning av förarbevis. Om någon visar oförmåga eller bristande omdöme vid handhavande av fordon, ska chef för organisationsenhet eller av denne utsedd, besluta om indragning/begränsning av militärt förarbevis.

I väntan på beslut om indragning får den som har befälsrätt över den felande omedelbart omhänderta det militära förarbeviset.

De nya omständigheterna ska skriftligen inrapporteras till TrängR/FM Motorskola.

26. Återlämnat/indraget förarbevis. Återlämnat/indraget förarbevis eller struken behörighet kan återfås efter godkänt prov (om sådant erfordras) och kontroll av att vederbörande har giltigt kör- eller traktorkort.

27. Förteckning över förarbevis. Förteckning över militära förarbevis registerhålls i det digitala förarprovssystemet som administreras av TrängR/FM Motorskola.

För värnpliktiga ska uttryckningsrapport med uppgift om förarbevis sändas in till Pliktverket vid utbildningens slut.

Utbildning och prov

28. Utbildningens omfattning. Utbildning för förarbevis ska omfatta

- civila och militära trafikbestämmelser
- körning
- materielkunskap och vård
- riskutbildning
- omhändertagande av skadad vid trafikolycka

När föraren är godkänd i den grundläggande körutbildningen, vilket ska dokumenteras genom intyg, får den fortsatta utbildningen omfatta

- körning med avskärmad och släckt belysning
- körning med bildförstärkare
- körning och vård under vinterförhållanden
- körning i terräng

- övergång av vatten
- bred transport
- dragnig av tolkande
- transport av personal på flak (motsvarande)
- användning av fordonets fasta tilläggsutrustning
- bärgning
- bogsering
- körning med fordonet som ett utryckningsfordon.

Utbildningen ska genomföras i form av formell utbildning för förarbevis och inte under övning.

Utbildning och prov i transport av farligt gods, se *Säkl Tp farligt gods, kapitel 1*.

29. Utbildningens genomförande. Utbildningen anpassas till elevens förkunskaper och färdigheter.

Förarbevis- och tilläggsutbildning ska ledas av lägst motorinstruktör eller specialinstruktör. Den som biträder vid utbildningen och ska ha uppsikt över övningskörning, ska inneha militärt förarbevis och rätt tilläggsutbildning för fordonet och vara

- a militär trafikinspektör
- b militär trafiklärare eller motorinstruktör
- c annan person som har fyllt 21 år och sedan minst tre år har körkort för fordon av det slag körningen avser.

30. Övningsfordonens utrustning. Om det behövs ska fordon vid övningskörning vara utrustat med extra backspegel för den som är lärare (har uppsikt över körningen).

Om den som övningskör varken har rätt körkortsbehörighet eller förarbevis, ska bilen/motorcykeln ha en skylt med texten "ÖVNINGSKÖR". Skylten ska ha röd botten (VVFS 2005:53). Skylten ska även användas vid körprov för förarbevis.

Övningskörning med fordon lastade med farligt gods är *inte* tillåtet.

31. Kollektiv körutbildning (övningskörning utan lärare). Övningskörning utanför militärt område och utan att läraren följer med i bilen eller på motorcykeln får ske endast om den som övningskör innehar

- lägst körkortsbehörighet A1 eller A när det gäller motorcykel
- lägst körkortsbehörighet B när det gäller övriga fordon samt intyg om godkänd grundläggande körutbildning för fordon som kräver annan körkortsbehörighet än B
- lägst körkortsbehörighet AM eller traktorkort när det gäller traktor.

Vad som menas med avgränsat militärt område framgår av *mom 6*.

32. Grundläggande körutbildning. Utbildningen ska omfatta

- åtgärder före, under och efter körning samt tankning
- start, växling och bromsning
- stopp och start i backe
- rak backning
- körning på väg med ringa trafik.

33. Intyg om grundläggande körutbildning. Kontrollen efter den grundläggande körutbildningen ska omfatta förarens (elevens)

- manövrering av och uppträdande i trafik med fordonet vid körning i stadsliknande trafikgård
- manövrering och placering av fordonet, uppmärksamhet, hastighetsanpassning och trafikuppträdande vid körning på väg med ringa trafik
- förmåga att backa fordonet.

Kontrollen ska ledas och intyg utfärdas av provförrättaren enligt *mom 35*.

Efter godkännande ska provförrättaren utfärda intyg. Intyget ska medföras vid färd och gäller i högst två månader

Körning med fordon lastade med farligt gods är *inte* tillåtet.

34. Prov för förarbevis. Provet ska omfatta

- civila och militära trafikbestämmelser
- körning
- materielkunskap och vård.

Därutöver kan provet omfatta en eller flera av de tilläggsutbildningar som anges i *mom 28*.

Prov genomförs enligt bestämmelserna i *UtbR Motortjänst*.

Prov får anpassas efter den prövades civila körkortsbehörighet.

35. Provförrättare. Prov för förarbevis ska avläggas för förordnad provförrättare enligt *tabell 4:3*.

Tabell 4: 3 Provförrättare

Fordonslag	Provförrättare
Bandvagn 206-208 med tillkopplad tung släpkärra	Bandvagnsinstruktör 206-208
Bandvagn 308 med tillkopplad tung släpkärra	Bandvagnsinstruktör 308
Bandvagn 309 med tillkopplad tung släpkärra	Bandvagnsinstruktör 309
Bandschaktare	Bandschaktarinstruktör
Bärgningsbandvagn 90	Bärgningsbandvagnsinstruktör 90
Bärgningsbandvagn 120	Bärgningsbandvagnsinstruktör 120
Bärgningsbandvagn 4012	Bärgningsbandvagnsinstruktör 4012
Bärgningsbil	Bärgningsbilsinstruktör
Djupröjmaskin 1	Djupminröjmaskin 1 instruktör och minröjledare
Dumper	Dumperinstruktör
Fordon som den militära trafikinspektören fått behörighet för under särskilt anordnad kurs	Militär trafikinspektör
Fordon som enligt civila bestämmelser får köras av den som har körkortbehörighet BE CE DE	Militär trafiklärare
Fälthållningsmaskin	Fälthållningsmaskinsinstruktör
Grävlastare, grävmaskin	Grävlastar-, grävmaskinsinstruktör
Hjullastare	Hjullastarinstruktör
Hjultraktor	Hjultraktorinstruktör
Motorcykel	Motorcykelinstruktör

Fordonsslag	Provförrättare
Pansarterrängbil 97	Pansarterrängbilsinstruktör 97
Pansarterrängbil 180	Pansarterrängbilsinstruktör 180 <i>a</i>
Pansarterrängbil 202-203	Pansarterrängbilsinstruktör 202-203 <i>a</i>
Personbil, lätt lastbil, minibuss, lätt personterrängbil, tung personterrängbil samt fordon som enligt civila bestämmelser får köras av den som har körkortbehörighet B C	Motorinstruktör
Personbil, lätt lastbil, minibuss, lätt personterrängbil eller tung personterrängbil med tillkopplad tung släpkärra med påskjutsbroms	Motorinstruktör med körkortsbehörighet BE <i>b</i>
Snöskoter	Snöskoterinstruktör
Pbv302	Förräprövare Pbv 302
Pbv 401	Förräprövare Pbv 401
Pbv 501	Förräprövare Pbv 501
Pbv 4020	Förräprövare Pbv 4020
Strf 90	Förräprövare Strf 90
Strv 122	Förräprövare Strv 122
Teleskoplastare	Teleskoplastarinstruktör
Terränghjuling/Lätt terrängvagn	Terränghjulingsinstruktör

- a) Instruktör som är förordnad före 1 januari 2008 är förordnad att genomföra prov för pansarterrängbil 180 och 203.
- b) Motorinstruktör som är förordnad före 1 januari 2008. I övriga fall ska provförrättaren vara militär trafiklärare.

36. Inhyrd snöskoter. Då Försvarsmakten inte på annat sätt kan täcka behovet av snöskoter vid hemvärnsövning eller då Försvarsmakten lämnar stöd till samhället kan Försvarsmakten hyra in hemvärnsmannens egen snöskoter. Om ett sådant avtal finns erfordras inte militärt förarbevis då hemvärnsmannen använder sin egen snöskoter, dock erfordras att hemvärnsmannen innehar civilt förarbevis på snöskoter eller körkort utfärdat före 1 januari 2000. Om annan person än den som hyrt ut snöskotern ska använda den krävs militärt förarbevis.

5 Militär vägtrafikkontroll

Allmänt

1. Syfte. Militära vägtrafikkontroller genomförs för att säkerställa att Försvarsmaktens fordon brukas på ett trafiksäkert sätt. De är nödvändiga också på grund av inskränkningar i polisens rätt att rutinmässigt kontrollera Försvarsmaktens fordon.

2. Kontrollbemyndigande. Militär vägtrafikkontroll genomförs av militärpolis-, trafiksoldat-, eller av minst två andra befattningshavare, förutom då kontrollen sker i samverkan med polis, då krävs endast en befattningshavare. Befattningshavare utses av förbandschef som också tilldelar befattningshavaren ett skriftligt bemyndigandebevis. Vid förrättning ska bemyndigandebevis och personlig legitimation medföras.

Bemyndigandebevis får utfärdas för person med teknisk utbildning eller motorutbildning och som dessutom har goda kunskaper om såväl den civila som den militära trafiklagstiftningen samt övriga militära föreskrifter. Giltighetstiden får sättas till högst fem år. Förnyelse av bemyndigandebeviset får ske utan fortbildning om kompetensen vidmakthålls under bemyndigandetiden.

<p>BEMYNDIGANDEBEVIS</p> <p>Jämlikt Säkl Trf är;</p> <p>.....</p> <p>Personnummer samt för- och efternamn</p> <p>i tjänsten behörig att genomföra av beordrad militär vägtrafikkontroll.</p> <p>Bemyndigandebevis giltigt t.o.m (Stämpel)</p> <p>..... Förbandschef</p>
--

Bild 5: 1 Exempel på bemyndigandebevis

3. Personlig utrustning. Den som genomför militärtrafikkontroll ska använda trafikväst.

Vid mörker eller nedsatt sikt ska även manschetter och benreflex användas samt ficklampa som kan avge rött sken ingå i utrustningen.

Genomförande

4. Samverkan. Om möjligt ska militär vägtrafikkontroll genomföras i samverkan med polis.

5. Kontrollåtgärder. Oavsett tjänstegrad, försvarsgrenstillhörighet m m är alla förare av fordon som brukas av Försvarsmakten skyldiga att vid anmodan stanna vid militär vägtrafikkontroll. Detta gäller dock inte förare av utryckningsfordon under utryckning eller förare av fordon som transporterar verkligt skadade eller sjuka.

Vid körning i samband med reparation, där körningen utförs av fordonsteknisk personal/mekaniker, ska kontrollen endast omfatta kontroll av att föraren har rätt behörighet att framföra aktuellt fordon.

Utrustning ska om möjligt medföras för att rätta till mindre fel och brister, vilka då ska rättas till på platsen om det är möjligt.

Vid kontroll ska särskild uppmärksamhet riktas mot åtgärder och handhavande av trafiksäkerhetskaraktär, befogenhet att framföra fordonet och fordonets kondition utifrån vårdsystem FM. Kontrollant ska om misstanke uppstår, genom kontrollfrågor, säkerställa att föraren har nödvändiga kunskaper enligt 4:15.

6. Rapportering. För varje kontrollerat fordon där brister mot gällande bestämmelser har konstaterats ska en skriftlig rapport upprättas. Vid sådan rapport ska rapportblankett militär vägtrafikkontroll (M7102-660530-0, utgåva 5 eller senare) användas. Rapporten skickas till det förband som fordonet tillhör

Resultatet av genomförda kontroller ska sammanställas enligt *mom 9*.

7. Användningsförbud. Innebär att materielen inte får användas för avsett ändamål. Uttrycket används bland annat för lyftdon, men kan även användas för fordon. Detta förbud är då påkallat av tekniska, ekonomiska eller säkerhetsmässiga skäl som inte påverkar fordonets trafikvärdighet. Militär besiktningsman har befogenhet att meddela och häva användningsförbud. Därutöver äger yrkesofficer i teknisk tjänst och kontrollanter med bemyndigandebevis befogenhet att meddela användningsförbud och häva eget utfärdat sådant.

8. Körförbud. Körförbud som meddelats vid militär vägtrafikkontroll innebär att fordonet är behäftat med så stora brister ur trafikvärdighetsynpunkt att det inte får köras. Fordonet måste bärgas från platsen. Militär besiktningsman har befogenhet att meddela och häva körförbud. Därutöver äger yrkesofficer i teknisk tjänst och kontrollanter med bemyndigandebevis befogenhet att meddela körförbud.

Vid så kallat automatiskt körförbud som inträder då tiden från föregående kontroll överskridits, får fordon köras närmaste väg till verkstad för reparation eller till kontrollstation för besiktning.

9. Åtgärder. Varje förband ska genomföra militära vägtrafikkontroller i den omfattning som verksamheten kräver. Sammanställning med analyser av genomförda kontroller ska föras av förbandet. Om kontroller har samordnats med annat förband ska även detta anges i sammanställningen.

Sammanställningen bör uppta följande punkter.

- antal kontrollerade fordon.
- antal kontrollerade fordon utan anmärkning.
- antal fordon som åsatts användningsförbud.
- antal kontrollerade fordon som belagts med körförbud.
- antal anmärkningar beträffande förarens behörighet.
- antal anmärkningar beträffande trafiksäkerhetsföreskrifter.
- antal anmärkningar beträffande fordonsvård samt
- antal kontroller där polis medverkat.

6 Utrustning

Allmänt

1. Bilbälte. Befintliga bilbälten ska användas.

2. Reflexer. Vid utbildning och övning utomhus under mörker eller nedsatt sikt, ska all personal bära reflexband om det inte finns särskilda skäl att inte bära sådant, t ex vid spaningsövningar eller strid i mörker.

Reflexband ska bäras på den del av kroppen som är närmast vägbansens mitt och ska vara lågt placerad, högst i midjehöjd.

3. Personlig fältutrustning. Förare får inte ha sådan utrustning påtagen som försvårar eller hindrar manövrering eller som gör att körställningen inte blir den rätta. Den avtagna utrustningen ska lastas/placeras så att den inte skymmer sikten eller försvårar/hindrar fordonets manövrering. Utrustningen får inte heller placeras så att den kan skada åkande personal vid en häftig inbromsning, kollision eller vältning.

Förare och passagerare får inte bära sådan utrustning som kan hindra bilbältet från att ligga an mot kroppen på avsett sätt. Utrustningen ska även anordnas så att risken för skador vid eventuell utlösning av krockkudde minimeras.

4. Skyddsmask. Skyddsmask 90 får användas utan restriktioner förutsatt att korrektionsglas är insatta om föraren behöver glasögon.

5. Utrustning vid färd med pvfordon och lätt terrängvagn. Vid förflyttning i pansarvärnsbandvagn (motsvarande) eller lätt terrängvagn med störtbåge ska skyddshjälm som uppfyller Vägverkets krav (*TSVFS 1987:10* eller senare), telehjälm eller hjälm 90 bäras.

Pvbv 2062, 2063 får ha nedfällda bågar vid kortare förflyttningar inom stridsställning.

6. Utrustning vid körning med MC. Under körning ska motorcykelförare bära motorcykelställ, -handskar, -stövlar, benskydd, ryggskena samt en skyddshjälm som uppfyller Vägverkets krav (*TSVFS 1987:10* eller senare). Motorcykelglasögon och ansiktsskydd bör användas. Vid körning i mörker eller nedsatt sikt ska reflexband bäras på vänster underarm.

Vid kortare färd inom garageområde (motsvarande) kan annan heltäckande klädsel än motorcykelställ användas.

Passagerare ska ha heltäckande klädsel, grova skor med höga skaft samt en skyddshjälm som uppfyller Vägverkets krav (*TSVFS 1987:10* eller senare).

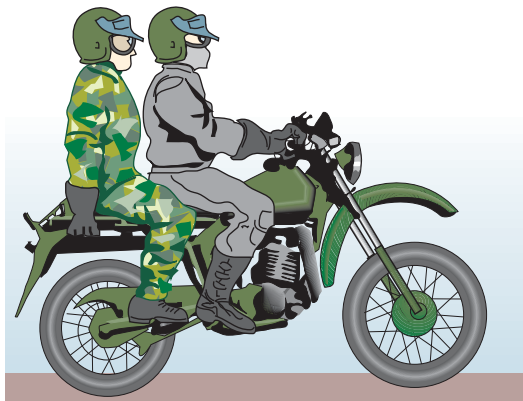

Bild 6: 1 Exempel på mc-förares och passagerares klädsel

7. Snöskoter. Under körning ska förare och passagerare bära skyddshjälm som uppfyller Vägverkets krav (*TSVFS 1987:10* eller senare). Passagerare på kopplat terrängsläp ska bära hjälm.

8. Terränghjuling eller lätt terrängvagn utan störtlåge. Under körning ska föraren, och på lätt terrängvagn även passagerare, bära skyddshjälm som uppfyller Vägverkets krav (*TSVFS 1987:10* eller senare) samt ha heltäckande klädsel och grova skor med höga skaft. Passagerare på tillkopplat terrängsläp ska bära skyddshjälm som uppfyller Vägverkets krav (*TSVFS 1987:10* eller senare), telehjälm eller hjälm m/90.

Vid övning och förberedelse för övning får terränghjuling och lätt terrängvagn köras på väg.

7 Körning på väg och i terräng

I ett av Försvarsmakten brukat fordon gäller

- rökförbud
- förbud för förare att under körning använda mobiltelefon utan handsfree utrustning
- förbud för förare att under körning läsa, skriva och/eller skicka SMS alt MMS.

Körning med avskärmad eller släckt belysning under mörker

1. Krav på förare. Förare som under övning i mörker ska köra fordon med avskärmad eller släckt belysning ska inneha förarbevis med behörighet att köra med avskärmad och släckt belysning. Kravet gäller inte vid formell förarutbildning i mörker.

2. Körning inom avspärrat övnings- eller skjutfält. Inom avspärrat övnings- och skjutfält (på väg och i terräng) får fordon köras med avskärmad/släckt belysning om körningen kungjorts enligt *MTrF*.

Det område inom övnings-/skjutfältet där körning genomförs bör spärras av för annan fordonstrafik. Övningsledare fastställer avspärrningens omfattning.

Avspärrningen upprättas med vägbom/vägbock som är försedd med skylt i reflekterande material med text enligt *bild 7:1* eller säkerhetspost. Kontrollera även lokala bestämmelser.

Varning! Militära fordon Avskärmad (släckt) belysning

Bild 7: 1 Exempel på avspärningsskylt

3. Hastighet och omkörning. Fordon med avskärmad belysning får inte köras med högre hastighet än 30 km/h. Motorcykel får dock vid omkörning av annat fordon köras med högst 45 km/h.

Andra fordon än motorcykel får köra om först när det fordon som ska passeras har stannat.

Fordon med släckt belysning får inte köras med högre hastighet än 20 km/h. Motorcykel får dock vid omkörning av annat fordon köras med högst 30 km/h och ska då använda avskärmad belysning.

4. Körning med bildförstärkare ”goggles” och körperiskop BF. Om samtliga fordon som ingår i övningen framförs med släckt belysning och bildförstärkare används, får de köra med högst 30 km/h

- innan övningskörning med bildförstärkare ska föraren ha genomfört tilläggsutbildning avseende avskärmad/släckt belysning
- säkerhetsavstånd 25 m i terräng och 50 m på väg mellan deltagande fordon
- om alla fordon inom det avlysta övningsområdet framförs med bildförstärkare får belysningsgraderna avskärmad eller släckt belysning användas.
- mc får inte köra i terräng (stigar och röjda stråk är dock tillåtna)
- mc får inte köra om annat fordon
- körning i terräng är förbjuden innan körning på väg genomförts i sådan omfattning att ansvarig övningsledare bedömer färdighetsnivån tillräcklig
- vid mörkerövning ska fordonschefen vara utrustad med ficklampa och all personal ska bära reflexband, dock gäller undantag enligt 6 kap 2 mom
- fordon utrustade med airbag får inte användas vid körning med bildförstärkare.

Vid utbildning i körning med bildförstärkare ska övningsledaren (låta) provköra sträckan.

5. Avskärmad belysning på allmän väg. Övningar med fordon som har avskärmad belysning får äga rum på allmän väg och i terräng. Före en övning på allmän väg, ska allmänheten varnas genom meddelande i lokalpressen om

- tider för övningen
- vilka vägar och områden som berörs
- vilka fordonsslag som deltar.

Om det bedöms lämpligt bör allmänheten även varnas genom meddelande i lokalradio och/eller lokal television.

Vid samtliga tillfartsvägar ska det finnas trafikpost och varningsskylt. För trafikant som önskar passera området ska trafikposten kunna anvisa lämplig förbifartsväg utanför området. Trafikant som av övningsledaren tillåts köra in i området ska få *skriftlig information med följande innehåll av posten.*

Militära fordon framförs med avskärmad belysning

- Ni uppmanas att iaktta den omsorg och varsamhet som är nödvändig för att förebygga olyckshändelser och i övrigt visa sådan hänsyn, att trafiken med övningsfordonen inte onödigtvis hindras eller försvåras.
- Kör inte om övningsfordon förrän detta hållit till höger och stannat!
- Blända av till halvljus i god tid före omkörning av övningsfordon!
- Kör ordentligt till höger, stanna och slå om från halvljus till parkeringsljus i god tid före möte med övningsfordon!

Bild 7: 2 Skriftlig information till övriga trafikanter

6. Körning i terräng. Fordon som lämnar vägen för terrängförflyttning eller gruppering får köras med avskärmad belysning utan att övningen kungjorts eller allmänheten och trafikanter varnats.

7. Släckt belysning utanför övnings- eller skjutfält. Körning med släckt belysning utanför avspärrat övnings- eller skjutfält får endast ske i terräng.

När fordon med släckt belysning lämnar/korsar väg ska det finnas trafikvarnare som varnar övrig trafik.

Fordonsbelysning

8. Avskärmad belysning. Vid övningar där bildförstärkare inte används och fordonen kör med avskärmad belysning ska samtliga fordon inom övningsområdet ha sådan belysning.

Avskärmad belysning innebär att fordon

- framtill har mörkläggningslykter eller avskärmade lykter och
- baktill har avskärmade positions- eller kombinationslykter eller mörkläggningsbelysning.

Övriga belysningsanordningar sätts ur funktion eller mörkläggs. Lykter som markerar utskjutande last ska dock endast avskärmade.

Varningsskyltar för bred last ska förses med tilläggstavla ”Avskärmad belysning” och vara reflekterande.

Säkerhetsbestämmelserna vid körning med avskärmad belysning ska vara väl kända av all personal som ingår i övningen.

9. Annan avskärmad belysning. På fordon som inte har fast avskärmad belysning ska annan avskärmad belysning placeras *högst 40 cm* från fordonets ytterkanter.

Saknas utrustning för avskärmad belysning används parkeringsljuset.

10. Släckt belysning. Vid körning i mörker med släckt belysning ska fordonen, utom motorcyklar, snöskoter och terränghjuling ha

- två lysplattor framtill
- två lysplattor och två röda reflexer baktill.

Om fordonet är bredare än 260 cm ska antalet var minst tre fram- och baktill på fordonet.

Motorcykel, snöskoter och terränghjuling ska ha en lysplatta framtill och en baktill.

Lysplattorna ska sitta *högst 40 cm* från fordonets ytterkanter och reflexerna så nära fordonets sidolinjer som möjligt.

Om samtliga fordon som ingår i övningen använder bildförstärkare, behövs lysplattor inte monteras.

Före övning ska lysplattornas status kontrolleras. Lysplattorna ska aktiveras före användandet.

Säkerhetsbestämmelserna vid körning med släckt belysning ska vara välkända av all personal som ingår i övningen.

11. Bärgning och bogsering. Vid bärgning och bogsering samt på arbetsmaskiner under arbete och på utryckningsfordon under utryckning ska full belysning användas.

Vid bärgningsövning och bogsering med dragstång, får släckt belysning användas, under förutsättning att övningen bedrivs formellt och att samtlig personal använder bildförstärkare.

Vägar och axeltryck

12. Trafikreglering av övningsområden. För övnings- och skjutfält och andra områden med regelbunden återkommande övningsverksamhet ska förbanden i samråd med länsstyrelsen och enskilda vägars ägare fastställa områdets utsträckning samt regler för den militära trafiken på vägarna inom området avseende

- axeltryck, boggitryck och trippelaxeltryck
- bruttovikt
- körning med bandfordon.

13. Trafiksäkerhet inom övningsområde. Nödvändiga åtgärder för trafiksäkerhet inom ett övningsområde enligt *MTrF* ska vidtas av förbandet och länsstyrelsen ska kungöra sådana åtgärder.

Ett förband med övningsområde ska vidta alla de åtgärder som behövs för god trafiksäkerhet inom övningsområdet. Det kan gälla åtgärder som berör såväl militär som civil trafik, t ex att

- enkelrikta viss väg
- förbjuda civil trafik
- införa stopplikt i vägkorsning
- ange högsta tillåtna hastighet.

Åtgärderna ska kungöras av länsstyrelsen och om möjligt meddelas genom vägmärken.

14. Meddelande till väghållningsmyndighet. Förband ska senast sex månader före större förbandsövning utanför sådant område som anges i *mom 12* underrätta berörd väghållningsmyndighet om övningen.

15. Enskild väg. Innan omfattande trafik med fordon äger rum på enskild väg bör tillstånd inhämtas hos vägens ägare.

Utvisar vägmärke eller annan utmärkning att trafik av visst slag är förbjuden, ska tillstånd alltid inhämtas innan sådan trafik sker.

16. Axeltryck och bruttovikt. På vägar som inte är enskilda får högsta tillåtna axel-, boggi- och trippelaxeltryck eller största tillåtna bruttovikt inte överskridas utan medgivande (beslut) av Vägverket. Medgivandet är kostnadsfritt och söks i form av en dispensansökan till väghållaren.

Försvarmakten får använda ett medgivande även för transporter av delbart gods.

För färd på enskild väg krävs ett medgivande från väghållaren/markägaren.

17. Dispens för BK1 och BK2. Pansarterrängbil 180, 202, 203 (med varianter), haubits 77B och Kapjäs m/80 får framföras på allmänna vägar med bärighetsklass BK 1 och BK 2 utan särskilt medgivande.

Lastbil eller lastbil med tillkopplad släpvagn får framföras på BK 1 vägar med ett högsta boggitryck av 21,7 ton och/eller en bruttovikt av högst 62,5 ton.

Vid boggitryck över 21,7 ton och/eller bruttovikt över 62,5 ton ska medgivande inhämtas enligt *mom 16*.

Vid boggitryck över 19 ton och/eller en bruttovikt över 60 ton gäller max 50 km/h vid passage av bro.

18. Bandfordon. För körning på vägar som inte är enskilda, med bandfordon vars bruttovikt överstiger 18 ton krävs medgivande (beslut), vilket inhämtas enligt *mom 16*. Alla stridsfordon 90 som är utrustade med gummisulor (pads), får dock framföras på BK1-väg trots att bruttovikten överstiger 18 ton. På BK2-väg får endast stridsfordon 90 A/B som är utrustade med gummisulor (pads), framföras trots att bruttovikten överstiger 18 ton.

Ett fordons band, oavsett bruttovikt, får inte medföra nämnvärd skada på körbanan (*TrF 4 kap 18 §*). Bandfordon med slirskydd får inte framföras på belagd eller oljegrusad väg.

19. Bandfordon under särskilda förhållanden (inte strv). Vid övningar (stridstekniska/taktiska) då behov finns att köra (kortare tid/ kortare sträckor) på vägar, får bandfordon efter tillstånd av väghållaren framföras utan gummisulor (pads) om väderleken eller markförhållanden innebär att skador på vägbanan inte uppstår.

20. Snöskoter. Körning på väg med snöskoter ska undvikas. Måste man köra på allmän väg får passagerare inte åka med, varken på snöskotern eller på kopplat terrängsläp. Detta gäller dock inte sjuktransport av verkligt skadade eller sjuka.

Trafikregler vid förband med fordon

Åtgärder vid huvudled

21. Väjnings- och stopplikt. När ett kompani eller större förband eller ett förband, som har många, tunga eller långa fordon, ska köra in på eller korsa en huvudled, ska trafikvarnare sättas ut om trafiksäkerheten kräver det.

Trots detta ska varje fordon iaktta gällande väjningsplikt samt eventuell stopplikt.

22. Trafikvarnare. Trafikvarnare sätts ut dels där förbandet kör in på/korsar huvudleden, dels på huvudleden 150-250 m från anslutningen. Vägstandarden och trafikförhållandena på huvudleden avgör om det behövs trafikvarnare på båda sidorna om anslutningspunkten eller om det räcker med varnare på en sida.

Trafikvarnaren vid anslutningspunkten är chef. Om så behövs stoppar trafikvarnaren den militära trafiken tillfälligt. Vid mörker ges stopptecken med lampa som visar fast rött sken.

Trafikvarnare/trafikvarnarna på huvudleden ska i god tid varna trafikanter som närmar sig anslutningspunkten. Trafikvarnare/trafikvarnarna ska vara utrustade med varningstriangel samt vid mörker även med lampa som kan visa fast rött sken.

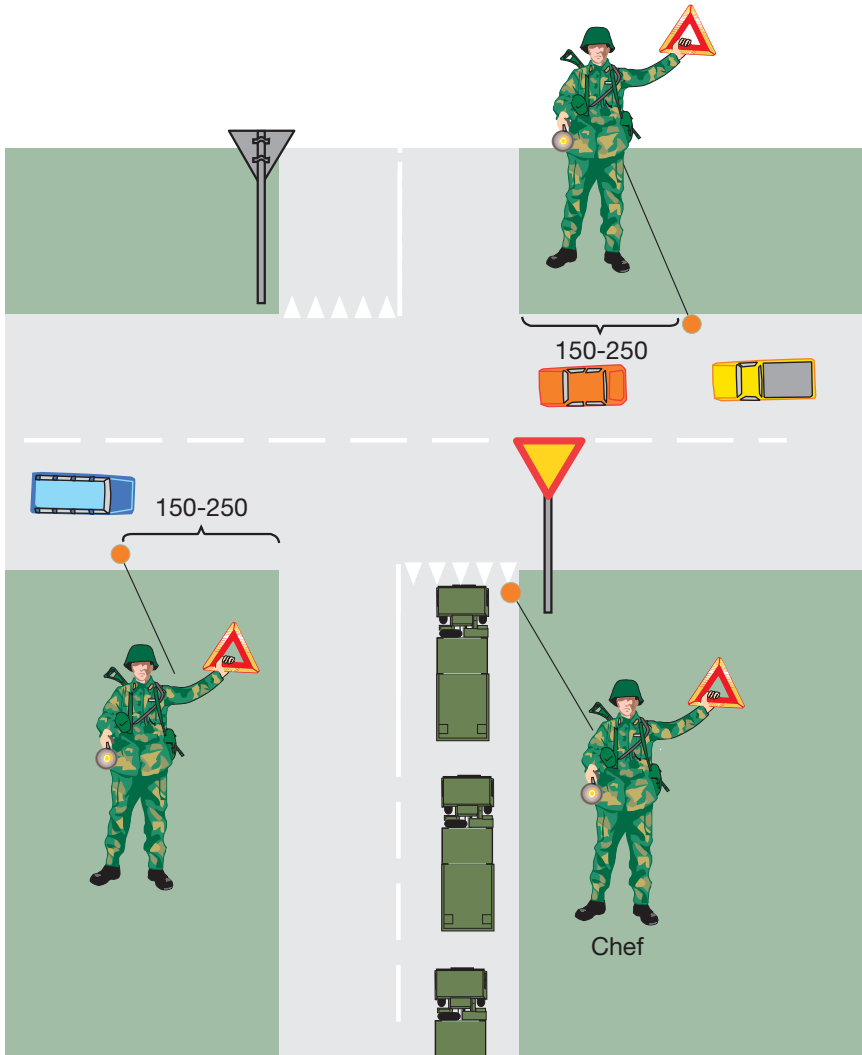

Bild 7: 3 Exempel på åtgärder när huvudled korsas

23. Annan väg än huvudled. Om trafiksäkerheten kräver det ska åtgärderna enligt *mom 21–22* vidtas också när man kör in på eller korsar annan väg än huvudled.

24. Mindre förband. Förfarandet enligt *mom 21–22* ska tillämpas även av mindre enheter då sikten är begränsad eller då anslutningspunkten är så belägen, att den som kör på huvudleden inte i tid kan upptäcka de militära fordonen.

25. Trafikreglerad anslutningspunkt. Fordon får köras in på eller korsa en huvudled/annan väg utan att iaktta väjningsplikt och stopplikt om polis eller trafikposter reglerar trafiken.

Trafikposterna ska då sättas ut dels i vägkorsningen/anslutningspunkten, dels på huvudleden (den korsande vägen) på båda sidor om anslutningspunkten och på sådant avstånd från denna att trafikanter kan stoppas i god tid.

Trafikposten i anslutningspunkten är chef. Denne ska med hjälp av övriga trafikposter stoppa trafiken på huvudleden (den korsande vägen) och själv dirigera trafiken i anslutningspunkten (vägkorsningen). Vid mörker ska trafikposterna stoppa trafiken med lampa som visar fast rött sken och trafikdirigeringen i anslutningspunkten ska ske med lampa som kan visa fast rött och grönt sken.

26. Infart på motorväg. Förbands (militära fordons) infart på motorväg eller motortrafikled sker enligt civila trafikbestämmelser.

27. Plankorsning utan säkerhetsanordningar. Om förband med motorfordon ska passera en plankorsning (järnvägs korsning) som inte har bommar eller ljus- och ljudsignaler, ska förbandschefen sätta ut en trafikvarnare med uppgift att stoppa fordonen när tåg nalkas.

28. Plankorsning med säkerhetsanordningar. Om förband med motorfordon ska passera en plankorsning (järnvägs korsning) som har ljus- och ljudsignaler, sätter förbandschefen ut en trafikvarnare när trafiksäkerheten kräver det, t ex vid skymd sikt, dåligt väglag, dimma eller snöfall. Trafikvarnarens uppgift är att stoppa fordonen när tåg nalkas och trafikvarnarens tecken ska komplettera säkerhetsanordningens signaler.

29. Pulka och släpbår. Om väg ska korsas av pulkor och/eller släpbåror ska trafikvarnare sättas ut. Trafikvarnare ska stoppa den militära personalen när fordon nalkas på vägen.

Är sikten skynd där förbandet passerar vägen, ska ytterligare två trafikvarnare sättas ut, en på varje sida om övergångsstället. Deras uppgift är att meddela trafikvarnaren vid övergången när fordon nalkas på vägen.

När järnväg, huvudled eller väg med intensiv trafik ska passeras, ska pulkor och släpbåror spännas från och dras för hand över järnvägen/vägen.

Omkörning

30. Förband. Ett militärt förband får inte köra om ett annat förband förrän det framförvarande förbandet gjort halt.

31. Mindre enheter. Mindre enheter får köra om framförvarande enhet om skillnaden i körhastighet är stor.

32. Stridsfordon. Stridsfordon och djupröjningsmaskin får köras om först efter tecken från dess besättning.

Stannande, parkering och backning

33. Vid förflyttning på väg. Fordon bör stannas och parkeras på parkerings- eller rastplatser.

Om fordonen måste stannas eller parkeras på vägen, ska de ställas upp utanför körbanan. Endast då detta inte går får fordon stannas eller parkeras på körbanan. Personalen ska alltid uppehålla sig vid sidan av körbanan.

34. Trafikvarning. Om fordon (även enskilt fordon) stannas eller parkeras på väg men utanför körbanan, ska trafikvarnare eller varningstriangel sättas ut. Är avståndet mellan fordonen i ett förband *större än 100 m* ska varningstrianglar sättas ut även mellan fordonen.

35. Förband/kolonn. Tvingas förband/kolonn att stanna eller parkera med fordonen helt eller delvis på körbanan, ska trafikvarnare eller varningstriangel sättas ut på 150-250 m avstånd framför och bakom förbandet. Är avståndet mellan fordonen i ett förband *större än 100 m* ska varningstrianglar sättas ut även mellan fordonen.

Om vägbredden inte medger fri passage i båda körriktningarna, ska fordonen ställas upp med *minst 50 m* avstånd.

Vid enskilt uppträdande fordon placeras varningstriangeln 150–250 m bakom fordonet

36. Ett fordon. När ett fordon stannats eller parkerats helt eller delvis på körbanan, vid mörker eller nedsatt sikt, ska parkeringsljus användas. Vid behov anordnas provisorisk belysning.

37. Backning. Fordon ska backas med hjälp av ledare/backvarnare om föraren inte har full överblick över platsen bakom fordonet. Finns det inte någon ledare/backvarnare till hands, ska föraren gå ur fordonet och undersöka platsen innan backning.

Breda fordon

38. Bredd 261-310 cm. Fordon som med lasten inräknad är bredare än 260 cm och högst 310 cm breda, ska ha varningsskyltar framtill och baktill vid körning på väg. Skyltarna ska ha texten ”BRED LAST” och vid mörker eller nedsatt sikt ska skyltarna vara belysta.

Skyltarnas utformning framgår i Vägverkets föreskrifter (VVFS 2005:102).

Fordonet/lasten ska även ha breddmarkeringar framtill och baktill.

Framtill ska breddmarkeringsskyltar placeras på den längst utskjutande delen av fordonet/lasten och vara väl synliga framifrån.

Baktill ska rektangulära reflexanordningar för tung lastbil eller släpvagn placeras på den längst utskjutande delen av fordonet/lasten, i någon av de kombinationer som anges i Vägverkets föreskrifter (VVFS 2003:22).

Vid transport i mörker, skymning eller gryning, ska breddmarkeringar vara belysta och den längst utskjutande delen av fordonet/lasten framåt vara försedd med lykta som visar vitt sken och vit reflex samt bakåt med lykta som visar rött sken och röd reflex.

39. Bredd 311-450 cm. Fordon som med lasten inräknad är bredare än 310 cm och högst 450 cm breda, förutom fordon enligt *mom 42*, ska vara utmärkta enligt *mom 38* och eskorteras av minst en varningsbil. Sådan varningsbil ska vara försedd med en varningsskylt med texten "VARNING". Skylten ska vara väl synlig såväl framifrån som bakifrån, om så behövs används två skyltar. Vid mörker eller vid nedsatt sikt ska skylten vara belyst.

Vid körning på motorväg och väg vars körbana är delad genom mittremsa, mitträcke eller motsvarande och där två eller fler körfält förekommer i en riktning, ska varningsbilen köra bakom den breda transporten. När delningen av vägen upphör ska varningsbilen köra framför den breda transporten. Vid körning på sådan väg är det lämpligt att två varningsbilar används med hänsyn till trafiksäkerheten.

En varningsbil får eskortera högst 9 fordon/fordonståg.

Förare av varningsbil ska inneha förarbevis för de eskorterade fordonsslagen.

Det ska finnas en annan radioförbindelse än telefonförbindelse mellan varningsbilen och transporterande fordon.

40. Bredd över 450 cm. För fordon som med lasten inräknad, är bredare än 450 cm krävs för framförande på allmän väg medgivande av Vägverket.

Om det inte framgår något annat av medgivandet, får en varningsbil eskortera *högst 9 fordon/fordonståg*.

Vid körning på enskild väg tillämpas bestämmelserna i *mom 39*.

41. Besättning. Vid körning på väg med fordon som med lasten inräknad, är bredare än 310 cm ska det, förutom föraren, finnas ytterligare minst en person med uppgift att biträda föraren eller annan trafikant när så behövs. Föraren ska ha genomgått utbildning enligt utbildningsreglemente motortjänst "Bred transport".

Om körningen genomförs av anställd inom Försvarsmakten som har rätt körkortsbehörighet, förarbevis samt goda kunskaper och erfarenheter att framföra fordon som med lasten inräknad, är bredare än 310 cm får körningen genomföras utan bisittare.

42. Särskilda bestämmelser för vissa fordon. Stridsfordon, motorredskap, bärgningsterrängbil 970, 15,5 cm haubits 77B, 12 cm Kapjäs m/80 och djupröjningsmaskin 1 behöver inte ha sådana varningsskyltar som beskrivs i *mom 38*.

Pansarterrängbil med varianter och med en bredd över 260 cm ska vara utrustad med varningslykta som visar blinkande orangegult sken vid körning på väg som inte är enskild. Om fordonets personal besväras av det blinkande orangegula skenet får varningslyktan endast bytas ut mot varningsskyltar enligt *mom 38* vid körning på väg som inte är enskild.

Vid användning av pansarterrängbil som militärt utryckningsfordon får endast blinkande blått sken visas vid påkallande av fri väg vid utryckningskörning, blinkande orangegult sken får inte visas vid sådant tillfälle.

Reflexer på fordon

43. Släp till terrängjuling. Släpet ska ha två röda reflexer baktill. Vid körning i mörker eller nedsatt sikt på allmän väg ska dessutom lykta som visar rött sken finnas.

Högsta tillåtna totalvikt på släpet är 550 kg.

44. Reflexanordningar för fordon med en totalvikt över 3,5 ton. Fordon med en totalvikt över 3,5 ton ska vara försedda med rektangulära reflexanordningar enligt *VVFS 2003:22, kap 25*. Gäller inte bandgående fordon (förutom bandvagn), inte heller för fordon vid

- färd i terräng
- färd inom särskilt utmärkt militärt övningsområde
- övning med avskärmad eller släckt belysning.

Fordonslast

45. Utskjutande last i sidled. Last som skjuter ut *mer än 20 cm* i sidled ska märkas ut.

Vid mörker eller nedsatt sikt ska utmärkningen

- bakåt märkas ut med lykta som visar rött sken samt röd reflex
- framåt märkas ut med lykta som visar vitt sken samt vit reflex.

46. Utskjutande last bakåt och framåt. Last som skjuter ut *mer än 1 m* bakåt ska märkas ut.

Last som skjuter ut framåt ska märkas ut. Dock behöver last som skjuter ut mindre än en meter framför fordonet inte märkas ut om den utskjutande delen tydligt framgår för andra trafikanter.

Vid mörker eller vid nedsatt sikt ska last som skjuter ut

- bakåt märkas ut med lykta som visar rött sken samt röd reflex
- framåt märkas ut med lykta som visar vitt sken samt vit reflex.

47. Lyktor och reflexer. Lyktor och reflexer ska placeras på lastens yttersta del.

48. Säkring av last. Last ska säkras enligt Vägverkets bestämmelser.

För last som inte säkras enligt dessa bestämmelser, ska lastsäkringsintyg utfärdas av det förband (motsvarande) som anbefallt undantaget.

Intyget ska vara grundat på teknisk beräkning eller praktiska försök. Intyget ska vara utfärdat av tekniskt kompetent person i ansvarig ställning som kan fastställa att kraven på lastsäkring är uppfyllda.

För att transportera bandgående stridsfordon krävs lastsäkringsintyg.

Hastighetsbestämmelser

49. Ingrepp på fordon. Det är förbjudet att göra sådant ingrepp på ett fordon att fordonets maximala hastighet höjs, t ex ändra inställning på en hastighetsregulator.

50. Hastighet vid bogsering. För motorcykel som bogserar annan motorcykel är högsta tillåtna hastighet *30 km/h*.

Med fastställd utrustning för bogsering får grävlastare och hjullastare, som är modifierad för ändamålet och har giltig instruktion bogseras med en högsta hastighet av *50 km/h*.

51. Hastighet för vissa fordonstyper. Högsta tillåtna hastighet för vissa fordonstyper (när den avviker från civila bestämmelser) framgår av *tabell 7:1*.

Tabell 7: 1 Högsta tillåtna hastighet för olika fordonstyper

Högst 70 km/h	Terrängkran 202 och TTB 037
Högst 60 km/h	Hydroprovaggr 402
Högst 55 km/h	Tgb 11–21a Bv 308-309 Bv 206 samtliga versioner Bv 208, vissa versioner se dock 40 km/h Bv 206-208 och 308-309 med Bvkärria 1922
Högst 50 km/h	12 cm grk m/41 D-E och sopblåsmaskin 135
Högst 40 km/h	Terränghjulning/Lätt terrängvagn med eller utan tillkopplat terrängsläp. Om terrängsläp är tillkopplat får inte personal/passagerare transporteras på släpet. Snöskoter i terräng med eller utan tillkopplat terrängsläp med passagerare på snöskotern och/eller på terrängsläpet. Bv 202, Peljbv 2084, Störbv 2085, Rlbv 2086, Bv 2091-2092 och Bvkärria 191A. Trtpvagn 753B (lastad), Trtpvagn 753C, Masktpvagn 25 t, Labbil 42, Stridslednkärria, Hydroprovaggr 405, Mottagarkärria 302, Ant/Rdkärria 302, Brokärria 251, Kärria med draganordning av Hahntyp, Vtkkärria 609 och Vstkärria 1-3.

Högst 30 km/h	Snöskoter på väg. Terränghjulning/Lätt terrängvagn med tillkopplat terrängsläp där personal/pasagerare transporteras på släpet. Robotplattform monterad på terrängsläp vilket har kopplats till ett dragfordon.
Högst 20 km/h	Kraftvagn 745A, Manskapskärra 915, 916, 9334, Hanteringsvagn 835, Motorbehållare och Förrådskärra 211.
Högst 5 km/h	Dragfordon med tillkopplat terrängsläp med rbsystems lavett och sikte grupperade på plattan (max 100 m i lätt terräng mellan eld- och skyddsställning).

- a) Under förutsättning att vägen är motorväg eller mötesfri körfältsseparerad väg (wireräcken eller motsvarande) 70 km/h.

Körning i terräng

52. Terrängkörning. Fordon som brukas av Försvarsmakten får köras i terräng under övningar och vid förberedelser före övningar. Körningen ska ske så att mark och växtlighet skadas så litet som möjligt och andra olägenheter undviks. Innan trafik med andra fordon än snöskoter äger rum på enskild mark ska ägarens tillstånd inhämtas.

53. Snötäckt mark. Körning i plant- och ungskog undviks för att plantor som växer under snön inte ska skadas.

Skogsstyrelsen lämnar uppgifter om slitagekänslig skogsmark.

Inom områden med påbjudna leder för terrängfordon bör körning ske i anslutning till dessa leder men inte på själva leden. Man bör inte heller köra i permanenta snöskoterspår. Om detta inte kan undvikas, t ex av terrängskäl, bör körningen ske parallellt med spåret. Vintertid bör körning undvikas över snöfria (barblåsta) ytor, t ex i fjällterräng.

54. Barmark. Körning i terräng ska begränsas så långt som möjligt. Särskild hänsyn ska tas till risken för bestående markskador på fuktiga och blöta starrmyrar, lavhedar och sanddynsområden. På Öland och Gotland, där körningen berör alvarmark, ska stor särskild hänsyn tas till denna synnerligen känsliga mark. Körning i plant- och ungskog ska undvikas.

55. Övningsområden. För övnings- och skjutfält och andra områden med regelbunden återkommande övningsverksamhet, ska organisationsenhet i samråd med generalläkaren och markägare fastställa, områdets utsträckning samt eventuella inskränkningar i den militära terrängtrafiken inom området.

56. Anmälan till generalläkaren. Övningsledare ska senast sex månader före större förbandsövning som ska genomföras utanför permanent övningsområde som anges i *mom 55* underrätta generalläkaren om övningen.

57. Särskilda områden. Vid körning i nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och fjällområden krävs dispens enligt anvisningar av Länsstyrelsen i respektive län.

Vid körning inom sådana renkalvningsområden under kalvningsperioden april-maj, för vilka respektive kommuner beslutar om så kallat tillfälligt terrängskoterförbud, krävs dispens från respektive kommun.

Dispens ska sökas senast sex veckor före körning.

8 Transport av personal

Grunder

1. Militära särbestämmelser. Personal, utöver förare och besättning, får transporteras på/i militära fordon med stöd av bestämmelser i *MTrF*. Dessa bestämmelser innebär vissa undantag från de lagar som gäller för civil trafik, därför ska särskild omsorg och varsamhet iakttas under transporten.

För passagerare som inte kan anses vara personal gäller bestämmelserna i FIB 1998:01.

Särskilda åtgärder ska vidtas om de bedöms nödvändiga för att förhindra trafikolycka eller att vägen/terrängen skadas, samt åtgärder som underlättar för övriga trafikanters framkomlighet, t ex följande

- kontroll av förarnas behörighet och den transporterade personalens kunskaper om transportbestämmelserna
- noggrann rekognosering
- utmärkning av besvärliga passager
- utsättning av trafikposter.

2. Förarbevis. Förare av fordon som används för personaltransport på flak eller motsvarande ska inneha ett förarbevis med behörighet att transportera personal på den aktuella fordonstypen.

3. Varnarens plats. Varnare ska stå på sådan plats på fordonet att denne inte riskerar att skada sig eller ramla av vid en häftig inbromsning, undanmanöver eller en tvär sväng.

Om fordonstypen inte har en bestämd plats för varnaren, ska (fordons-)chefen anvisa plats. Varnaren ska snabbt kunna inta lägre ställning innan fordonet kör igenom vägport eller under annat hinder.

Varnaren ska ha god möjlighet att hålla samband med fordonschefen och/eller föraren.

Varnare ska inte avdelas på fordon där denne inte kan stå på en säker plats.

Lastbilar, släpfordon och personaltransportfordon

4. Fordonsbestämmelser. På lastbilar, släpfordon och personaltransportfordon får det transporteras högst så många personer som kan sitta på sittplats utrustad med bilbälte. Bältet ska användas.

Transport av obältad personal på flak är förbjudet.

5. Släpfordon. Personal får inte transporteras på släpfordon kopplat till personbil eller motorcykel såvida inte släpfordonet är godkänt för personaltransport.

6. Samtransport. Transport av personal och tyngre gods på samma fordon ska undvikas. Måste samtransport ske ska godset placeras närmast framstammen och personalen sitta bakom lasten. Lasten ska vara lastsäkrad och transporterad personal ska vara bältad.

7. Bårtransport. Skadade eller skademarkörer ska transporteras med reglementerad utrustning. Då det är möjligt ska sjukbårar (motsvarande) fixeras vid fastsättningsanordningen så, att de inte lossnar om fordonet skulle välta, t ex vid en trafikolycka.

Om den skadade eller skademarkören inte behöver tillsyn hela tiden, ska vårdaren sitta på särskild sittplats och ha bilbältet påtaget, om det finns ett sådant.

8. Terrängkörning. I personaltransportfordon får personalen sitta kvar i fordonet även vid terrängkörning om det inte finns hinder på/i den tänkta körvägen som medför risk för att fordonet kan välta.

Personal i hytter ska sitta på de fast monterade bänkarna/stolarna och ha bilbältet påtagat.

9. Hjultraktorer och motorredskap. Dessa fordonstyper får inte användas för personaltransport såvida det inte finns särskild plats för åkande.

Under befattningsutbildning får en instruktör åka med på lämpligt sätt. Särskild försiktighet ska då iakttas.

10. Terränghjuling m m. Under färd får endast föraren befinna sig på terränghjulingen.

Högst fyra passagerare får åka på släpet. De ska ha ryggarna i körriktningen.

Vid körning med robotplattform monterad på terrängsläp eller snöskoterkälke som dras av terränghjuling får endast föraren befinna sig på terränghjulingen samt högst två passagerare befinna sig på släpet.

11. Minering från fordon. Om stridsvagnsminorna inte är lastsäkrade får högst fyra minutdelare uppehålla sig på flaket (dumperkorgen).

Är minorna lastade i obrutna bandade kollin, får dessa inte vara lastade ovanpå varandra och högst 800 minor får finnas på fordonet. I övriga fall får högst 400 minor vara upplastade.

Fordonet får inte köras fortare än 5 km/h. Innan större dike eller kraftig ojämnhet passeras, ska personalen på flaket (dumperkorgen) göra avsittning. Vid transport från omlastningsplats till nollpunkt får personal sitta på minorna om dessa är lastsäkrade.

Tolkning

12. Tolkning. Endast skidtolkning får genomföras.

13. Förare av tolkfordon. Förare av tolkfordon ska ha förarbevis med behörighet att dra tolkande. Saknar föraren sådan behörighet får tolkning inte ske efter fordonet.

14. Tolkvarnare. På tolkfordon ska det finnas en tolkvarnare, dock inte på motorcykel och snöskoter/terränghjuling. Tolkvarnaren ska hålla samband mellan föraren och tolklaget. Med föraren håller denne samband muntligt eller med ringledning eller ett snöre fäst i förarens överarm.

Tolklaget varnas för fara, hinder och skarp kurva genom att varnaren högt ropar bakåt vad de tolkande ska vara beredda på. Vid mörker ska varnaren kunna ge tecken till tolklaget med ficklampa.

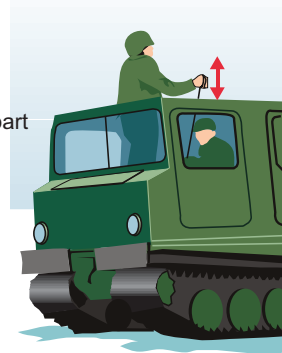
Tolkvarnaren ska vara placerad i varnarlucka. Om denne inte kan tilldelas en säker plats eller inte kan hålla fullgott samband med föraren eller tolklaget, får tolkning inte ske efter fordonet.

Till föraren ges följande signaler

En ringsignal eller ett ryck i snöret = mjukstart

Två signaler eller ryck = stanna mjukt

Upprepade snabba signaler eller ryck = stanna omedelbart

Tecken till tolklaget

Handflatan (mot tolklaget)
förs upp och ner = klart för
tolkning

Armen förs i cirkel = start

Armen rakt upp
(stopptecken) = stopp

Armen hålls rakt åt sidan
åt det håll tolklaget skall
hålla ut i en kurva = kurva

Båda armarna förs upprepade
gångar ut mot sidorna och in
mot bröstet = släpp tolklinan

Bild 8: 1 Tolkvarnars signaler och tecken

15. Tolklag och tolklina. Högsta tillåtna antal tolkande efter olika fordonstyper framgår av tabellen.

Tabell 8: 1 Antal tolkande

Fordon	Antal tolkande
Motorcykel	2
Snöskoter på väg	2
Terränghjuling/Lätt terrängvagn	8
Personbil	8
Lätt lastbil/terrängbil	8
Tung lastbil/terrängbil	16
Hjultraktor, bandvagn	16
Hjultraktor, bandvagn vid goda förhållanden <i>a</i>	24

a) Bred och rak väg, bra väglag, låg trafikintensitet och god tolkvana hos tolklaget.

Den som tolkar längst fram får inte vara närmare dragfordonet än

- 6 m vid skidtolkning
- 2 m vid skidtolkning efter motorcykel eller snöskoter.

Skarvlina till tolklina ska ha minst två röda och två gula reflexbrickor.

Tolkvarnarens varningsrop ska vidarebefordras (ropas) bakåt inom tolklaget.

Vid skidtolkning på väg får endast en part (ett led) tolka.

I mörker eller vid nedsatt sikt ska kökarlen bära lampa som visar rött sken bakåt.

16. Hastighet och avstånd. Vid dagsljus får hastigheten vid tolkning vara *högst 30 km/h* och vid mörker eller nedsatt sikt *högst 20 km/h*.

Väglag, väder- och trafikförhållanden m m samt personalens tolkvana och kondition kan göra att tolkning måste ske med lägre hastighet.

Avståndet från sista man i ett tolklag till efterföljande fordon ska vara *minst 100 m*.

17. Förbud. Tolkning över eller in på huvudled får ske endast om polis eller trafikpost dirigerar trafiken i korsningen.

18. Varningsskylt. Vid tolkning på väg ska det finnas en skylt med texten "VARNING! Tolkande trupp" fram till på tolkfordonet. Vid mörker ska skylten vara belyst eller vara av reflekterande material. På motorcykel, terränghjuling och snöskoter behövs ingen skylt.

19. Utrustning. Den som tolkar ska ha handskar påtagna och vid mörker ha en reflex på det ben som är längst ifrån tolklinan.

Personlig utrustning som inte bärs ska lastas på tolkfordonet.

Tyngre utrustning, t ex granatgevär, pansarskott och minor, ska lastas på tolkfordonet.

20. Utbildning. Grundläggande övningar i tolkning bör äga rum på vägar där allmän trafik inte förekommer. Finns det trafikanter på övningsvägen ska de varnas genom trafikvarnare i båda ändar av den vägsträcka som används under övningen.

Under fortsättningsutbildning får man tolka endast om den tolkande personalen, fordonsförarna och tolkvarnarna tidigare under samma fortsättningsutbildning utbildats i vilka bestämmelser som gäller för tolkning och därefter övat tolkning under *minst 2 h*.

21. Säkerhetsbestämmelser vid kyla. Om det bedöms att temperatur och vindförhållanden kan ge kyleffekt som är lägre än minus 20 °C, ska den transporterade/tolkande personalen dels vara klädd för kyla, dels vara särskilt uppmärksam på risken för kylskador (förfrysningar). Tolkpassen bör då delas upp enligt följande exempel

- tolkning 20 min
- fotmarsch eller skidmarsch 5 min
- tolkning 20 min
- fotmarsch eller skidmarsch 5 min
- rast 10 min.

Vindkyletabell: Kyleffekten på bar hud bedöms med utgångspunkt från rådande temperatur och med hänsyn till vindstyrkan samt vid tolkning och trupptransport på öppna fordon, även till vindriktning och fartvind. Se *Säkl G, kapitel 12.*

VINDKYLETABELL										
Vind m/s km/h		Lufttemperatur °C								
		0	-5	-10	-15	-20	-25	-30	-35	-40
2	7	-1	-6	-11	-16	-21	-27	-32	-37	-42
5	18	-9	-15	-21	-28	-34	-40	-47	-53	-59
8	30	-13	-20	-27	-34	-41	-48	-55	-62	-69
16	60	-18	-26	-34	-42	-49	-57	-65	-73	-80
25	90	-20	-28	-36	-44	-52	-60	-69	-77	-85
		Liten risk för kylskada (5%)	Stor risk (50%)	Mycket stor risk för snabb förfrysning från några minuter ned till ett par sekunder (95%)						

Bild 8: 2 Exempel på beräkning av kyleffekten

9 Åtgärder vid olycka eller tillbud

1. Trafikskada. Vid olycka eller tillbud vidtas åtgärder enligt central verksamhetsutövare med verksamhets säkerhetsansvar.

Vid trafikskada görs skadeanmälan enligt *mom 2* samt avvikelserapport enligt *SäKI G, kapitel 14*.

2. Skadeanmälan. Skadeanmälan ska alltid upprättas vid

- trafikskada där något av de inblandade fordonen tillhör eller brukas av Försvarsmakten
- där annan skada kan bedömas vara förorsakad av sådant fordon.

Har person/-er och/eller civil egendom skadats ska skadeanmälan skickas in till Kammarkollegiet inom *4 dagar*.

För inhyrt, trafikförsäkrat fordon ska skadeanmälan lämnas till uthyren i stället för till Kammarkollegiet.

Skadeanmälan ska göras på blankett "*Skadeanmälan – motorfordon*".

10 Beslutade undantag för förbandschefs tillämpning

Vid utbildning och övning

1. Vid utbildning och övning. Säkerhetsföreskrifter som framgår av Säkerhetsinstruktion för vapen och ammunition med mera (SäKI-serien) ska i grunden tillämpas vid all utbildning och övning såväl i Sverige som i insatsområdet.

Förbandschef får i särskild ordning besluta om tillämpning av nedan angivna undantag då denne anser att så behövs. Inför beslut ska förbandschef kontrollera syftet med verksamheten, övningsledarens respektive truppförande chefs kompetens, truppens utbildningsnivå, övningsplats samt övningsplan inkl riskanalys. Beslut ska dokumenteras och arkiveras samt delges HKV/MARKI och ev samverkande förband. Deltagare ska vara medvetna om att undantag från SäKI tillämpas.

Genomförd utbildning eller övning där förbandschef i särskild ordning beslutat om tillämpning av dessa undantag, ska utvärderas. Utvärderingen ska dokumenteras och kopia insändas till HKV/MARKI.

Vid insats i operationsområdet

2. Vid insats i operationsområdet. SäKI ska i grunden tillämpas. Kontingentchef får, då situation så kräver, besluta om undantag enligt nedan under utbildning och insats. Beslut inkl handlingsregler för nyttjande av undantag ska dokumenteras och arkiveras.

3. Beslutade undantag för förbandschefs tillämpning.

- Trots bestämmelserna i *kap 2 mom 21–23* får avsteg göras från kör- och vilotidsbestämmelser. Vid övning och utbildning i Sverige får tillämpning endast ske under förutsättning att tvåsamhet råder, dvs. chef och förare ska vara överens vilket ska dokumenteras på tidkort eller motsvarande.
- Trots bestämmelserna i *kap 4 mom 10* får Försvarsmaktens personal som inte innehar svenskt militärt förarbevis vid tillämpning av *Förordning om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet (2002:375)* eller *Lag om skydd mot olyckor (2003:778)*, framföra fordon som brukas av Försvarsmakten, efter för uppgiften anpassad genomförd utbildning, om personalen i fråga har rätt körkortsbehörighet samt goda kunskaper och erfarenheter i framförande av motsvarande fordon.
- Trots bestämmelserna i *kap 4 mom 10* och *14* får personal som vid anställning i Utlandsstyrkan (US) saknar körkortsbehörighet C framföra Tptgb efter kompletterande förarbevisutbildning under förutsättning att föraren innehar förarbevis för Lptgb.
- Trots bestämmelserna i *kap 6 mom 1* får användande av bilbälte anpassas beroende på situationen. Vid övning och utbildning i Sverige får tillämpning endast ske inom övningsområde enligt *Säkl G, kap 2 mom 24*.
- Trots bestämmelserna i *kap 6 mom 1* och *3* får bärande av stridsutrustning och användande av bilbälte anpassas beroende på situationen. Vid övning och utbildning i Sverige får tillämpning endast ske inom övningsområde enligt *Säkl G, kap 2 mom 24*.
- Trots bestämmelserna i *kap 6 mom 2* får bärande av reflex regleras i stående order, SOP eller motsvarande.
- Trots bestämmelserna i *kap 6 mom 3* får bärande av personlig utrustning regleras i stående order, SOP eller motsvarande.
- Trots bestämmelserna i *kap 7 mom 3–8, 10* och *11* får hastighet, omkörning och belysningsgrader anpassas beroende på situation. Dessutom tillämpas vid behov belysning enligt lokala regler i missionsområdet vid färd på väg. Vid övning och utbildning i Sverige får dock endast *kap 7 mom 4, 7* och *11* nyttjas för tillämpning och då inom övningsområde enligt *kap 7 mom 2* och *Säkl G kap 8*. För vad som sägs om hastigheter och omkörning i *kap 7 mom 4* medges inte undantag vid övning och utbildning i Sverige.

Vid framförande av fordon med airbags medges inte användandet av bildförstärkare ”goggles” på sittplats med airbag om inte situationen bedöms kräva sådan körning (nödvändig). Får inte tillämpas vid övning och utbildning i Sverige.

- Trots bestämmelserna i *kap 7 mom 27* får passage av plankorsning (järnvägs korsning) utan säkerhetsanordningar medges utan trafikvarnare under förutsättning att allmän försiktighet iakttas. Får inte tillämpas vid övning och utbildning i Sverige.
- Trots bestämmelserna i *kap 7 mom 37* får fordon backas utan ledare när det med hänsyn till omständigheterna inte är lämpligt att göra avsittning.
- Trots bestämmelserna i *kap 8 mom 3–4* får fordonsburen minsparing genomföras från fordon om fordonet framförs med rätt anpassad hastighet.
- Trots bestämmelserna i *kap 8 mom 4* får transport av personal på flak ske om situationen är sådan att det är enda möjligheten vid till exempel evakuering. Får inte tillämpas vid övning och utbildning i Sverige.

Om körning med obältad personal sker på flak ska personalen sitta med ryggen i färdriktningen samt att flaklämmar är låsta och att hastigheten anpassas till rådande situation.